

Caroline Cao

Fortjener de ikke kjærlighet?

En kvalitativ studie om kjærlighet på barnevernsinstitusjon

**Masterstudium i sosialfag,
2. studieår 2023
Studieretning: Sosialt arbeid
Fakultet for samfunnsvitenskap**

FORORD

Masteroppgaven har gitt meg mulighet til å undersøke et område jeg har vært opptatt av siden bachelorstudiet. Etter fem sammenhengende år, avsluttes nå studieløpet ved OsloMet. Dette har vært en krevende, men også lærerik prosess. Det er på sin plass at jeg takker de som bidratt i prosessen og gitt meg motivasjon for veien videre.

Enorm takk til alle seks informanter som møtte meg med glede, åpenhet og mot. Dere har vært sentrale aktører for at denne oppgaven finnes. Takk for alle refleksjonene og innsikt dere har delt.

Tusen takk til kunnskapsrike og dyktige veiledere, Nicole Hennem og Cecilie Neumann. Dere har vist enormt engasjement og tro på oppgaven, og samtidig utfordret meg med kritiske og konstruktive innspill gjennom hele prosessen. Det har vært en enorm ære og glede å ha dere som veiledere.

Takk til min venninne Jannicke, for å lese korrektur på oppgaven og gode råd. Du er alltid villig til å høre om skoleprat, og er fantastisk til å få tankene over på andre ting.

Videre vil jeg takke min familie, kollegaer og venner, livets støttespillere som er så stor at ikke alle kan nevnes. Dere har støttet og heiet på meg gjennom alle årene på skolebenken, og alltid hatt troen på meg. Først og fremst takk til min mor, som alltid vil være i mitt hjerte. Stor takk til alle som inspirerer meg, og viser enorm tålmodighet til en fraværende og stressa sjel. Jeg håper dere selv vet hvor mye dere betyr. Ekstra takk til dere, Hoan, Phung, Tina og Alissa, for at dere alltid stiller opp uansett hva det gjelder.

Sist, men ikke minst, vil jeg takke min samboer Markus. Takk for din tålmodighet, evne til å motivere og drivkraften som gjør at jeg ønsker å være den beste versjonen av meg selv. Din og familiens støtte gjør at jeg føler på kjærlighet hver eneste dag.

SAMMENDRAG

Masteroppgaven har tatt for seg problemstillingen; *Hvordan forstår ansatte kjærlighet og hvordan praktiseres det på barnevernsinstitusjon?* I 2018 ble begrepet *kjærlighet* vedtatt i barnevernlovens formålsparagraf. På bakgrunn av dette, er det ønskelig med økt kunnskap om hvordan kjærlighet kan forstås og utøves i praksis.

Studien er basert på seks kvalitative dybdeintervjuer, herunder to ledere, to miljøterapeuter og to miljøarbeidere som jobber på en barnevernsinstitusjon. Funnene blir drøftet i lys av teorier om forståelse av kjærlighet, omsorg i barnevernfaglig kontekst og kjærlighet som anerkjennelse.

Studien viser at kjærlighetsbegrepet er mangefasettert og kan tolkes på ulike måter. Med andre ord finnes det ikke en fast definisjon på hva kjærlighet betyr. Hvordan man utøver kjærlighet vil i stor grad variere ut fra kontekst og person. På samme tid er informantene tydelig på at kjærlighet i en barnevernfaglig kontekst skiller seg fra kjærlighet i privatlivet. Følelsene av kjærlighet til egne barn, og i privatlivet er sterkere. Ulike rammer og profesjonalitet både innskrenker og muliggjør handlingsrommet for kjærligheten.

Ansatte har mulighet til å utfolde seg i den konteksten de er satt i. Mine funn viser at det oppstår et spenningsfelt i møte med ungdommen. Det kan være utfordrende for ansatte å vite hvor grensene går mellom å være personlig og privat. Mangel på tid og kapasitet, utøvelse av skjønn, grensesetting, vise forutsigbarhet og vedvarende pågangsmot i relasjonen er også sentrale spenningsfelt. Studiet finner i tillegg at forståelsen av kjærlighet, omsorg og anerkjennelse kan forstås som interagerende i møte med ungdommen.

Lovverkets innføring av kjærlighet i formålsparagrafen har ifølge de ansatte hatt minimal innflytelse i praktisk. Kjærlighet er ansett som et subjektivt begrep og praktiseres forskjellig. Ifølge lovverket åpner kjærlighet opp for muligheten til å utøve skjønn og har symbolsk verdi.

Abstract

This master thesis aims to answer the central research question: How is love interpreted from a child welfare workers perspective and how is love practiced in a child welfare institution. Love as a concept was implemented in the Child Welfare Act in 2018. In light of these recent events it is of interest to gain more information about how love is interpreted and practiced in this field.

This study is based on six qualitative interviews, whereas two of the participants were leaders, two of the interviewees are social workers and the remaining participants did not obtain a university degree whom work at child welfare institutions. The findings discussed understanding love, care and the recognition of love in a child welfare context.

The study shows that the concept of love is multifaceted and can be interpreted in different ways. In other words, there is no fixed definition of what love means. How one exercises love will vary to a large extent based on context and person. At the same time, the informants are clear that love in a child welfare professional context differs from love in private life. The feelings of love for one's own children, and in private life, are stronger. Different frameworks and professionalism both limit and enable the scope for love.

Employees have the opportunity to develop themselves in the context they are placed in. My findings show that a field of tension arises when meeting young people. It can be challenging for employees to know where the boundaries are between being personal and private. Lack of time and capacity, exercising discretion, setting boundaries, showing predictability and persistent courage in the relationship are also key areas of tension. The study also finds that the understanding of love, care and recognition can be understood as interacting in the encounter with young people.

According to the employees, the legislation's introduction of love in the purpose

clause has had minimal influence in practice. Love is considered a subjective concept and is practiced differently. According to the legislation, the love must open up to exercise discretion and has symbolic value.

Innholdsfortegnelse

FORORD	2
SAMMENDRAG	3
Abstract	4
Kapittel 1	9
1. Innledning	9
1.1 Presentasjon av problemstilling	10
1.2 Det juridiske bakteppet - lovfestet kjærlighet	11
1.3 Eksisterende kunnskap om temaet	14
1.4 Oppgavens oppbygning.....	15
Kapittel 2	17
2. Teoretiske perspektiver	17
2.1 Forståelse av kjærlighet	17
2.2 Omsorg i barnevernfaglig kontekst	19
2.2.1 Profesjonell omsorg	20
2.3 Kjærlighet som anerkjennelse.....	21
Kapittel 3	24
3. Metodisk valg og utforming	24
3.1 Valg av metode	24
3.2 Vitenskapelig utgangspunkt	24
3.3 Tematisk forståelse og refleksjon	26
3.4 Utvalg og rekruttering	28
3.4.1 Semistrukturert intervju	29

3.4.2 Intervjuguide	29
3.4.3 Presentasjon av informantene	32
3.5 Gjennomføring av intervju	33
3.6 Veien frem til analyse	35
3.6.1 Troverdighet, pålitelighet og overføringsverdi	37
3.7 Etske vurderinger	38
Kapittel 4	40
4. Krav om fagutdanning	40
4.1 Forsvarlighet på barnevernsinstitusjon	41
Kapittel 5	44
5. Funn og diskusjon	44
5.1 Tematikk.....	44
5.1.1 Kjærlighet.....	44
5.1.2 Omsorg.....	45
5.1.3 Anerkjennelse	45
5.2 Forståelse av kjærlighet	46
5.2.1 Spenningsfelt mellom nærhet og avstand.....	49
5.2.2 Spenningsfeltet mellom personlig og privat.....	51
5.2.3 Grunnleggende verdier og holdninger	53
5.2.4 Kjærlighetens handlingsrom: Tid og kapasitet.....	54
5.3 Omsorg og implementering	57
5.3.1 Kjærlighet som omsorg.....	58
5.3.2 Grensesetting, struktur og forutsigbarhet	59
5.3.3 Subjektivitet i barnevernsfaglig kontekst	62

5.3.4 Omsorg og kjærlighet: en giver og en mottaker	63
5.3.5 Spenningsfeltet mellom privat sfære og jobb	65
5.3.6 Omsorg og emosjonelle uttrykk	67
5.3 Anerkjennelse	69
5.3.1 Vedvarende pågangsmot i relasjonen	71
5.3.2 Anerkjennelse i en løsrivelsesprosess	72
Kapittel 6	75
6. Avsluttende refleksjoner og kommentarer	75
Litteraturliste.....	79
Vedlegg 1: Informasjon og samtykkeskjema til informantene	86
Vedlegg 2: Intervjuguide.....	90
Vedlegg 3: Godkjennelse av NSD og Sikt	96

Kapittel 1

1. Innledning

Det finnes flere grunner til hvorfor man skal forske på kjærlighet i en barnevernfaglig kontekst. Stortingsmelding om endringer i barnevernloven fra 2013 gir uttrykk for «barnas behov for trygghet og kjærlighet» (St. Prop. 106L, 2012-2013, s. 9). Et slikt kjærlighetsbehov, har over lang tid blitt etterspurt av barn og unge i barnevernet. Særlig Forandringsfabrikken, hvor Barnevernsproffer med erfaring fra barnevern har vært tydelig i sitt standpunkt om viktigheten av kjærlighet (Barnas barnevern, 2020).

Kjærlighet blir presentert som en betydningsfull kjernekompetanse i arbeid med barn og unge. Det finnes tvilsomt en definisjon som i full utstrekning klarer å favne begrepets innhold. Det sentrale utgangspunktet må være at kjærlighet er forbundet med subjektivitet. Dette utgangspunktet gjør det vanskelig å danne en konkret begrepsforståelse av kjærlighet. De siste årene har debatten om kompetanseutviklingen i barnevernet hatt særlig fokus på en relasjonsbasert praksis og den profesjonelle rollen. Denne masteroppgaven har til hensikt å peke på hvilke uttrykk kjærlighet kan ha i profesjonell sammenheng. Et annet sentralt undersøkelsesområde vil være å se hvordan kjærlighet utøves i praksis på barnevernsinstitusjon.

En kan stille spørsmål om hvorvidt omsorg dekker begrepet kjærlighet i hverdagen. Barnevernsproffene mener imidlertid at kjærlighet handler om noe mer enn kun omsorg. Begrepet omsorg rommer ikke kjærligheten og varmen som et barnevernsbarn trenger. Barnevernspanelet (2011) ble opprettet av daværende barne-, likestillings og inkluderingsminister Audun Lysbakken. Barnevernspanelets rapport ble avlevert september 2011. Mandatet til barnevernpanelet var å gi forslag og anbefalinger knyttet til organisering, regelverk, brukermedvirkning, kunnskapsbehov og tiltak i barnevernet. Panelet gir uttrykk for at kjærlighet og støtte er nødvendig, da «[m]ange barn og unge har vonde livserfaringer»

(Barnevernpanelet, 2011, s. 19). Rapporten presiserer også viktigheten av at barnevernsansatte behandler barn og unge som egne barn.

Et annet begrep som er mye omdiskutert i forbindelse med kjærlighet, er anerkjennelse. En kan argumentere med at barn og unge har behov av å føle på mestring og bli anerkjent som en del av sin utvikling. Særlig barn og unge i sårbare situasjoner kan ha et spesielt anerkjennelsesbehov. Anerkjennelse i en barnevernfaglig kontekst kan åpne for gjensidig respekt, relasjonsdanning og autonomi.

I denne sammenheng kan det være interessant å undersøke barnevernsansatte som arbeider på institusjon. Arbeid på en barnevernsinstitusjon kan være sammensatt. Barnevernsansatte er profesjonelle aktører, og de er pålagt statlig regulering. De må derfor arbeide ut fra gitte rammer. Samtidig er barnevernsinstitusjonen et hjem for barnevernsbarn. Omsorgsinstitusjoner arbeider målrettet, og er på samme tid tettere på barn og unge i deres hverdagsliv. I dette forholdet oppstår det et spenningsfelt, mellom offentlige retningslinjer og barnas private hjem. Innenfor rammen av spenningsfeltet, skal det være plass til å praktisere kjærlighet. Oppgaven vil belyse ansattes perspektiv og se hvordan en ansatt praktiserer kjærlighet på barnevernsinstitusjon.

I denne oppgaven har jeg valgt å problematisere hvordan kjærlighet kan forstås og praktiseres i samspillet mellom ansatte og ungdom på barnevernsinstitusjon. Jeg bruker ungdom som en samlebetegnelse for barn og unge. Det er dermed viktig å påpeke at ungdommen representerer ulike kulturer, alder, erfaring og visdom, og at denne gruppen ikke bør generaliseres.

1.1 Presentasjon av problemstilling

Hensikten med oppgaven vil være å undersøke hvordan kjærlighet kan forstås og praktiseres mellom ansatte og ungdom på barnevernsinstitusjon. Jeg har kommet frem til følgende problemstilling

Hvordan forstår ansatte kjærlighet og hvordan praktiseres det på barnevernsinstitusjon?

Problemstillingen er følgelig todelt. For det første tar den for seg ansattes forståelse av kjærlighet. Det foreligger ikke noen objektiv standard av begrepet. Det er dermed hensiktsmessig å se hen til informantenes subjektive forståelse. Problemstillingens andre del gjelder ansattes praktisering av kjærlighet på barnevernsinstitusjon.

Bakgrunnen for en slik todeling er for å tydeliggjøre et eventuelt skille mellom ansattes forståelse og praktisering av kjærlighet. En bør kunne forvente at en ansatt utøver kjærlighet ut fra hvordan vedkommende forstår kjærlighet.

1.2 Det juridiske bakteppet - lovfestet kjærlighet

Selv om begrepet «kjærlighet» ikke lar seg konkret definere, er det lovfestet i barnevernloven. En av ansattes viktigste jobb i arbeid med ungdom er å møte dem med «trygghet, kjærlighet og forståelse». Disse begrepene er nå lovfestet. De er imidlertid subjektive, og det kan være vanskelig for den enkelte ansatte å forstå hva som forventes av loven. For å forstå dette, må vi se hen til hvilken rettslig posisjon begrepet har i norsk rett. Da loven er kortfattet og sier lite om de hensyn som ligger bak, må det også ses hen til forarbeidene til loven.

Det heter i barnevernloven § 1-1:

«Loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår».

Det er tale om barnevernlovens formålsbestemmelse. Den ble endret i 2018 til å inkludere «trygghet, kjærlighet og forståelse». En ny barnevernlov ble sanksjonert i statsråd 18.06.2021. Enkelte av lovens bestemmelser trådte i kraft samtidig med barnevernsreformen 1. Januar 2022 (Innst. 625 L 2020-2021 s. 1). Det er imidlertid ikke gjort noen materielle endringer i formålsparagrafen.

I NOU 2016: 16 ble det foreslått å innta begrepet kjærlighet i barnevernloven. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (i dag Barne- og familiedepartementet) har tidligere fremhevet at barnevernet skal møte alle barn med «omsorg, empati og anerkjenne barnas behov for trygghet og kjærlighet» (Prop. 106 L 2012-2013, s. 9). Det var på dette tidspunkt ikke forslag om å lovfeste «kjærlighet».

Utvalgets forslag kan i det vesentlige forankres i to hensyn. For det første vises det til at utvalgets barnereferansegruppe har uttrykt et sterkt ønske om å innta begrepet «kjærlighet» i loven (NOU,2016:16, s.53). For det andre finnes begrepet «kjærlighet» i fortalen til FNs barnekonvensjon. Ved endringslov av 1. august 2003 nr. 86, ble FNs barnekonvensjon inkorporert i norsk lov gjennom menneskerettsloven. Loven gir barnekonvensjonen status som norsk lov, og konvensjonen går foran annen norsk lov hvor det foreligger motstrid. Kjærlighetsbegrepet har følgelig vært en del av norsk lov siden 2003. Ved å plassere begrepet også i barnevernlovens formålsparagraf vil det være tale om en tydeliggjøring, ikke en endret rettstilstand.

Forslaget ble godt mottatt av flere høringsinstanser, særlig Redd barna og Barneombudet var positive til forslaget. Forslaget fikk imidlertid kritikk fra andre instanser. Bufetat region Midt-Norge og Landsforeningen for barnevernsbarn ga uttrykk for at det ville være vanskelig å forstå innholdet av et begrep som «kjærlighet». Det vil for eksempel være vanskelig å etterprøve hvorvidt et barn mottar kjærlighet på en institusjon i rettslig forstand (Prop. 169 L 2016-2017 s. 21-24).

Departementet var enig i at begrepet «trygghet, kjærlighet og forståelse» vanskelig kan gis rettslig innhold. Departementet valgte likevel å se hen til andre hensyn når de skriver:

«Barnevernloven er en lov om og for barn, og departementet mener det er viktig å lytte til barnas innspill til lovendringer» (Prop. 169 L 2016-2017 s. 21-24).

Departementet legger i sin begrunnelse vesentlig vekt på Barnevernproffenes høringsuttalelse:

«Barn og unge fra nord til sør i landet, har det siste tiåret sterkt etterlyst et barnevern som arbeider mer og tydeligere med kjærlighet. Med kjærlighet mener vi først og fremst menneskevarme – gjennom varme øyne, varmt kroppsspråk, varme ord – og å lytte for å prøve å forstå helt til bunns. Med kjærlighet mener vi også snille, varme handlinger – som å unngå belønning og konsekvenser når et barn gjør dumme handlinger fordi det har det vondt. Det kan også bety å oppmuntre før eksamen, huske bursdager – kort sagt varme ord og handlinger, gitt fra hjertet» (Prop. 169 L 2016-2017 s. 21).

Begrepet «kjærlighet» ble inntatt i barnevernlovens formålsparagraf, med den virkning at det ikke gis «rett til å oppleve trygghet, kjærlighet og forståelse» (Prop. 169 L 2016- 2017 s. 24). Lovgivers intensjon er å «gi uttrykk for målene for barnevernsmyndighetenes virksomhet». Begrepenes plassering i formålsparagrafen vil «ha en viktig symbolsk verdi og signalisere en forventning om at ansatte i barnevernet møter barn med trygghet, kjærlighet og forståelse» (Prop. 169 L 2016-2017 s. 24).

Eidsivating lagmannsretts dom av 28.04.2020 (LE-2020-25781) er illustrativ for kjærlighetsbegrepets rettslige posisjon. En 29 år gammel mann ble tilkjent 1,2 millioner kroner i erstatning fra en kommune som ikke avverget skadeutløsende omsorgssvikt da han var 5-6 år gammel. Lagmannsretten tok utgangspunkt i barnevernlovens formålsparagraf i vurderingen av kommunens aktsomhetskrav. Kommunens erstatningskrav måtte likevel hjemles i skadeerstatningsloven. Lagmannsretten foretar ingen nærmere avgrensning eller tolkning av begrepene «trygghet, kjærlighet og forståelse», og begrepene får ei heller selvstendig betydning for rettens avgjørelse. Dette illustrerer begrepets passive posisjon som symbolsk verdi i regelverket, uten faktisk rettsvirkning.

Sammenfattet har ikke ungdom i barnevernet noen juridisk rett til å motta kjærlighet. Dette skyldes at begrepet er for subjektivt til å fastsette ved lov. Begrepet vil imidlertid være relevant som tolkningsmoment for rettsanvendere. Det betyr at enhver ansatt på barnevernsinstitusjon skal strekke seg etter å utvise trygghet, kjærlighet og forståelse. Men hva som konkret ligger i dette er delvis opp til en

skjønnsmessig vurdering. Det vil følgelig være hensiktsmessig å undersøke hvordan barnevernets aktører tolker og praktiserer etter formålsbestemmelsen.

1.3 Eksisterende kunnskap om temaet

Gjennom årene har det kommet flere forskningsartikler og bøker som omhandler kjærlighet i barnevern. I det følgende skal jeg presentere noe av den mest sentrale litteraturen på området. Litteraturen bærer preg av kjærlighetsbegrepets subjektivitet. Teoretikerne har klare forskjeller, og i enkelte tilfeller motsetninger, når det gjelder deres begrepsforståelse. Axel Honneths (2008) anerkjennelsesteori omhandler ungdommens opplevelse av å bli ivaretatt som mennesket og rettssubjekt. Honneth anser kjærlighet som en grunnleggende anerkjennelsesform, hvor den enkelte kan utvikle selvbevissthet og selvtillit. Cecilie B. Neumann (2012) og Knud E. Løgstrup (1991) ser kjærlighetsbegrepet som tosidig, både romantisk og nestekjærlighet. Nicole Hennem (2002) har også lagt et fundament i forståelsen av kjærlighetsbegrepet, i det hun betraktet kjærlighetens kulturelle koder.

Boken *Barnas Barnevern* (2020) tar utgangspunkt i barnevernsproffenes erfaringer med barnevernet. Boken danner et utgangspunkt for å gi råd og veiledning til fagfolk. Et viktig budskap er hvordan kjærlighet kan brukes i praksis av ansatte i møte med barn og unge.

I artikkelen *Omsorgsetikk i barnevernet* (2012) kritiserer Neumann barnevernets evne til å ivareta og håndtere utøvelse av kjærlighet. Hun tar det standpunktet at kjærlighetsbegrepet kan bidra til de-profesjonalisering der ansatte skal utøve foreldrelignende kjærlighet. Neumann gir videre uttrykk for utfordringen ved at kjærlighet utøves der relasjonene er spontane og krever en langsiktig forpliktelse for hverandre. Hun problematiserer hvorvidt et krav om kjærlighet kan virke i strid med den profesjonelle rollen. Med dette reiser hun et spørsmål om det er riktig og fornuftig at en ansatt skal utøve kravstilte følelser av foreldrelignende kjærlighet innenfor en profesjonell hjelpekontekst.

Hilde Marie Thrana (2013; 2014; 2015; 2016; 2018) har de siste årene vært en

betydelig bidragsyter i forskningen på kjærlighet i barnevern. Thrana (2013) har blant annet undersøkt om kjærlighet kan være en kjernekompetanse i sosialt arbeid, og intervjuer ansatte i barnevernstiltaket New Page. Her finner hun at de ansatte opplever at medmenneskelighet og «være ekte» var sentralt i en kjærlighetsfull relasjon. De ansatte argumenterte for at «å late som» ville blitt gjennomskuet. I tillegg påpeker hun viktigheten av å balansere følelser i relasjonen, og samtidig ha ungdommen i fokus. De ansatte var også tydelig på at utholdenhet var viktig for ansatte i møte med ungdommen som en del av kjærlighet i praksis.

I Thranas (2015) doktorgrad om kjærlighet og barnevern blir kjærlighet forstått som nestekjærlighet og en form for anerkjennelse. Gjennom deltakende observasjon og intervju av ungdommer og ansatte, baseres empirien på feltarbeid i et barnevernstiltak. I studiet finner hun at ungdommen er komfortable med å bruke begrepet kjærlighet, da de er i relasjon med de ansatte. For ungdommen handler kjærlighet om å bli sett, anerkjent og få bekreftelse. Fra de ansattes perspektiv er kjærlighet en grunnholdning og etisk kompetanse i samarbeid med mennesker. Thrana (2018, s. 15) argumenterer likevel for at nestekjærlighet «kommer i konflikt med deler av barnevernets arbeid, da nestekjærlighet ikke har endring av folks atferd som målsetting». Hun argumenterer for at nestekjærligheten ligger «i det etiske domene der det handler om et moralsk ansvar for å møte den andre fordi mennesket er verdifullt i seg selv» (s. 15). Nestekjærligheten kommer dermed i konflikt, fordi barnevernets arbeid ofte har barn, ungdom eller familier med ideal om endring av atferd (ibid.). Her mener Thrana (2018, s. 15) at «anerkjennelsen utfyller nestekjærligheten ved å vektlegge endring og utvikling».

1.4 Oppgavens oppbygning

Oppgaven er delt inn i seks kapitler. Kapittel 2 utreder den teoretiske rammen for oppgaven. I dette kapitlet blir det redegjort for teorier jeg anser som relevante for problemstillingen. Kapittel 3 tar for seg den metodologiske fremgangsmåten. Det blir videre redegjort for selekteringsprosessen av informanter, innsamling av empirisk data og analyse. Kapittel 4 redegjør krav om fagutdanning, og diskuterer viktigheten av ulike roller herunder leder, miljøterapeut og miljøarbeider. Kapittel 5 tar for seg

studiets funn. Funnene drøftes i lys av teori og tidligere forskning. Kapittel 6 gir en oppsummering av de viktigste funnene, refleksjon og avsluttende kommentarer.

Kapittel 2

2. Teoretiske perspektiver

I dette kapitlet presenterer jeg teoretiske perspektiver som er relevante for analysen til det empiriske materialet. Teoriene gir innblikk i hvordan kjærlighet kan forstås, og hvilken betydning kjærlighet har for ansatte. For å forstå kjærlighet må man dermed også se hen til andre begreper som kan gi veiledning om hvordan man kan forstå kjærlighetsbegrepet. I dette kapitlet vil jeg trekke frem teorier om omsorg og anerkjennelse, da jeg anser disse som særlig relevante for forståelsen av kjærlighet.

2.1 Forståelse av kjærlighet

Kjærlighet er et komplekst begrep og kan tolkes på ulike måter avhengig av kontekst. Kjærlighet kan tolkes subjektivt i den grad at den brukes om romantiske forhold, forhold mellom venner, familie eller knyttet til religion. I en religiøs og filosofisk kontekst er utgangspunktet et skille mellom eros og agape. Eros hentyder til den erotiske kjærligheten og agape (caritas) den guddommelige kjærligheten eller nestekjærligheten (Martinsen, 1989; Bolstad, 2012). Anders Nygren (1966) viser til Augustins fortolkning av kjærlighet, hvor kjærligheten er ubetinget og universell. På den ene siden viser eros til å motta kjærlighet, mens agape handler om å gi kjærlighet. Kjærligheten er bunnløs, uten behov for gjengjeldelse og likevekt. Masteroppgaven har fokus på kjærlighet mellom ansatte på barnevernsinstitusjon (profesjonelle) og ungdom.

Neumann (2021) viser til at begrepet kjærlighet som en rettsliggjort verdi og etisk ideal, skjer som et svar på vedvarende akademisk og offentlig kritikk av barnevernets praksiser. Neuman uttrykker flere problemstillinger. Det første gjelder de ansattes subjektive posisjon.

Neumann skriver at ansatte som ikke klarer å bearbeide sitt eget følelsesliv, kan ha

problemer med å utøve kjærlighet ovenfor ungdom. Det andre gjelder de ansattes generelle tilstedeværelse. Et overdøvende fokus på utøvelse av kjærlighet og omsorg kan virke undergravende for maktrelasjonen mellom ansatt og ungdom. En siste bemerkning er de ansattes midlertidighet på arbeidsplassen. Det er like viktig å være seg bevisst at ungdom ikke skal påtvinges kjærlighet av mennesker de har sporadisk kontakt med (ibid).

I motsetning til Neumann (2021), argumenterer Thrana (2016) at evnen til å vise kjærlighet er en grunnleggende holdning og ferdighet hos ansatt. Kjærligheten kan uttrykkes gjennom følelsesmessig, verbal, kroppslig varme og tilstedeværelse. Hun viser til at profesjonelles holdninger og kunnskaper har betydning for varm tilstedeværelse overfor ungdom. Kjærligheten blir dermed en kjernekompetanse som handler om å anerkjenne den andre. Kjærligheten belyser en motkraft til den tekniske og prosedyreorienterte siden av barnevernsarbeidet.

Motsetningene mellom Neumann (2021) og Thrana (2016) reiser spørsmål om hva som ligger i utøvelse av kjærlighet. Barnevernsproffene har et krav om at barn skal bli respektert, medvirke og bli møtt med kjærlighet når ansatte kommer inn i deres liv. I sin høringsuttalelse omtalte barnevernsproffene kjærlighet som «varme ord og handlinger, gitt fra hjertet» (Prop. 169 L 2016-2017 s. 21-24). Samtidig mener proffene at kjærlighet kan danne grunnlaget for etableringen av gode og trygge relasjoner (Skrivenes, 2020, s. 17). I forlengelse av proffenes refleksjoner, kan kjærlighet tolkes som vanskelig, men nødvendig verdi.

Hennum (2002) mener kjærlighet bare kan utøves ved kulturelt betingede kjærlighetshandlinger. Et viktig holdepunkt er at den som elsker, er den som definerer kjærligheten. Mottaker av kjærlighet kan gjennom avsenderens kjærlighetshandlinger føle seg elsket (s. 116). Et sentralt aspekt ved kjærlighet er at det gir uttrykk for nåtiden, ikke fremtiden. Satt i konkret kontekst må ungdom føle på en umiddelbar og konstant kjærlighet, fremfor en potensiell og varierende kjærlighet. Eksempelvis kan ungdommene vise til et umiddelbart behov ved sykdom, og kjærligheten kan utøves umiddelbart.

En annen som forsker på kjærlighet i sin masteroppgave er Lise Otnes skrevet i 2021. Otnes (2021) forsker på hvordan barnevernsarbeidere vurderer kjærlighet og hvordan de utøver det i praksis. Hun intervjuet tre saksbehandlere fra barneverntjenesten og tre miljøterapeuter på barnevernsinstitusjon (s. 36). Hun kommer fram til at kjærlighet er noe som er “flertydig, relativt og vanskelig begrep”. Funnene hennes viser at kjærlighet i en profesjonell kontekst i hovedsak består av “*ekthet, fysisk nærhet og emosjonelle uttrykk og utholdenhet i relasjonen.*” (Otnes, 2021, s. 91). Med *ekthet* beskriver hun genuinitet og bry seg om barn og unge man møter. *Fysisk nærhet og emosjonelle uttrykk* handler om det å vise følelser og vise kjærlighet gjennom verbale uttrykk og nærhet. *Utholdenhet i relasjonen* handler om å være villig til å stå i relasjonen og å holde ut (ibid.).

2.2 Omsorg i barnevernfaglig kontekst

Omsorg kan på flere måter være et godt supplement for kjærlighet. I barnevernfaglig kontekst utgjør begrepet grunnmuren knyttet til arbeidet de ansatte utøver i møte med ungdom. Omsorgsbegrepet kan oppfattes som tvetydig. Ulike akademikere (Larsen, 2015, s. 17; Neumann, 2021, s. 293) mener at omsorg fremstilles som et passivt begrep, hvor unge som ikke får nok omsorg, skal få en god nok omsorg. Videre ønsker Erik Larsen (2015) å snevre oppfattelsen av omsorg til å forstås som tilknytning med gode bomuligheter, nærende mat og klær som unge kan føle seg vel med. Gjennom å forlate behandlingsaspektet, og prate om omsorg i den miljøterapeutiske arbeidet, åpner han opp for at ungdom kan utvikle seg og skape endring.

Det er likevel ikke slik at omsorg er synonymt med kjærlighet. Hennem (2002) poengterer at foreldre kan elske sine barn, samtidig som de gir dem dårlig omsorg. Hennes analytiske skille mellom kjærlighet som en sterk, positiv følelse, og omsorg er tydelig. Det er ingen garanti for at omsorgen ungdom får fra sine foreldre er god. Foreldre kan utøve omsorg uten å gi kjærlighet. En far kan gi omsorg til en ungdom uten å gi kjærlige tegn. Omsorgen innebærer handlinger gjennom å se etter, passe på og hjelpe praktisk (Hennem, 2002, s. 113).

Cecilie B. Neumann og Åsmund Hermansen (2018) viser til en endring innenfor barnevernspolitikken. Gjennom de siste årenes fokus på traumebevisst omsorg og relasjonsarbeid har endringene vært markante. Neumann og Hermansen (2018) påstår at det er tatt et større utgangspunkt i hva den enkelte har behov for. Det har gått fra å følge like regler, rutiner og likebehandling, til at det i større grad individuelt tilpasses behandling og omsorg.

Arnlaug Leira (1992) sier derimot at omsorgen som gis med utgangspunkt av plikt og ansvar, ikke nødvendigvis er en dårligere relasjon enn de som utøver omsorg med følelsen av varme og kjærlighet. Wærness (1992) er opptatt av omsorg i relasjonen, hvor omsorg både har en praktisk og emosjonell side. Omsorgen involverer dermed to mennesker, den som gir og den som mottar. En sentral bekymring er at omsorgen som gis i omsorgsarbeidet mister deler av sitt omsorgsinhold, når den blir gitt offentlig. Hun bruker kjærlighet og omsorg fra mor som et idealtypisk bilde på hvordan en tilegner seg kunnskap om omsorgsutøvelsen.

Wærness (1992) skiller mellom tre sentrale relasjoner med utgangspunkt i omsorg. Den første er omsorgsgiver som utøver til en som klarer å gi denne servicen til seg selv. Med andre ord kan man ivareta egen omsorg. For det andre er omsorg knyttet til en gjensidighet, hvor partene gir og får omtrent det samme. Den tredje er omsorg knyttet til en avhengighetsrelasjon. Avhengighetsrelasjonen menes i dette tilfelle der den ene part er avhengig av omsorg fra den andre. Dette vil bli videre diskutert i kapittel 5. Wærness (1992) er dermed opptatt av måten omsorgsarbeidet utføres på, og at omsorgsarbeidet må læres. Hun knytter omsorg til kvinner, da de gjennom tidene har opparbeidet seg egenskaper som gjør at de er spesielt egnet til å utøve omsorg. Hun mener at kvinner er særlig egnet til å utøve kjærlighet. Neumann (2021, s. 298) poengterer at Wærness (1992) knytter god omsorg til læring og kunnskap, samtidig som hun segmenterer forestillingene om kvinner som spesielt egnet omsorgsgivere.

2.2.1 Profesjonell omsorg

I forbindelse med kjærlighet mener Neumann (2021, s. 301) at omsorg er et bedre

begrep, da det har både en følelsmessig side og noe praktisk. Praktisk omsorg kan utføres på både gode og dårligere måter, men henger indirekte sammen med omsorgsutøverens og mottakerens følelser. Omsorg åpner for dialog om dobbeltheten både det som gjøres og måten det gjøres på. I tillegg kan en diskutere hvordan det blir oppfattet av den som mottar omsorg. Profesjonsutøverens kunnskap om seg selv og andre forankres i omsorgsutøvelsen (ibid.). For eksempel kan foreldre pålegge ungdom å gjøre lekser for at vedkommende skal tilegne seg kunnskap. Ungdommen har derimot et annet ønske, og ser handlingen som straff. «Det som gjøres» er lekser, og «måten det gjøres» kan være belønning eller tvang. Dobbelttheten ligger i foreldrenes ønske om utvikling, men ungdommen kjenner på omsorgen som straff.

Jan Storø (2016, s. 163) uttrykker at omsorgen fra mors private omsorgsidealer, har en betydning for profesjonelle omsorgsidealer. Her identifiserer han en overføring på tvers av kategorier, hvor det private går over til det profesjonelle. Omsorg kan knyttes til den profesjonelle rollen. Når omsorg blir knyttet til definerte roller og arbeidsoppgaver, blir omsorg en del av en offentlig affære (Løvlie, 1990). Barnevernet har mulighet til å overta omsorgen fra foreldre, og tildele ungdom en ny, individuelt orientert omsorg. Under disse omstendigheter mener Lars Løvlie (1990) at yrkesutøveren bærer preg av personlig indre og offentlig ytre situasjon (ibid.). Koblingen mellom det private og offentlige blir dermed gradvis tydeligere innenfor definerte roller og arbeidskontekst.

Ada Engebriksen (2002, s. 172) bidrar med et viktig poeng. Ifølge henne kan idealene for god omsorg slik det forstås i Norge, være et hinder for å se barn med annen kulturell og etnisk bakgrunn. For eksempel husarbeid innen familien. Det norske barnet oppfattes som *det lekende barnet*, mens i andre land vil *det arbeidende barnet* i større grad representere en positiv verdi. I møte med ungdom med minoritetsbakgrunn kan vårt syn om god omsorg og barndom bli utfordret.

2.3 Kjærlighet som anerkjennelse

Anerkjennelse har de siste årene fått stor oppslutning innen forskning i sosialt arbeid,

og har vært sentralt i møte med ulike brukergrupper (Høiland & Juul, 2005; Juul, 2009; Hooper & Gunn, 2014; Marthinsen & og Skjefstad, 2011). Honneths (2008) teori om anerkjennelse har vært viktig som forklaringsmodell ovenfor menneskets anerkjennelse i samfunnet. Filosofen Hegels teori om anerkjennelse, hvor kampen om å bli anerkjent og respektert mellom to personer er et sentralt aspekt (Hegel, 2007). I møte med den andre, dannes en egen intersubjektivitet. Ved å se den andre og inngå i dialog vil man lære å se seg selv (Thrana, 2015, s. 10). Rettigheter, særegenhet og verdi står sentralt. Ved å anerkjenne den andre, vil en oppleve å få samme anerkjennelse tilbake.

Axel Honneths (2008) teori om anerkjennelse fokuserer på tre former for anerkjennelse: Kjærlighet, rettferdighet og solidaritet. Kjærlighet er dermed den første av de tre sentrale former for anerkjennelse. Kjærlighet defineres som alle primære relasjoner som følelsesmessig binder få relasjoner, for eksempel erotiske parforhold, vennskap og relasjonen mellom barn og foreldre (Honneth, 2008, s. 104). Med andre ord, gjensidig følelse av anerkjennelse og respekt mellom to parter. I denne oppgaven fokuserer vi på kjærlighet som oppstår i mor- og barn relasjonen som kan sammenlignes med ansatt og ungdom i barneverninstitusjon.

Honneth (2008, s. 104) referer til Hegels begrepsbruk om at "kjærlighet utgjør det første nivået at gjensidig anerkjennelse fordi subjektene bekrefter hverandre gjensidig i sin konkrete behovsnatur og dermed anerkjenner hverandre som behovsvesener". Subjektet innser at de er avhengig av hverandre med hensyn til deres behov. Med utgangspunkt i Hegels begrepsbruk utvikler Honneth en moderne teori om anerkjennelse.

Honneth (2008, s. 108) tar for seg at "mor og barn er avhengig av hverandre i (...) (som) en symbiotisk enhet og den kan bare opphøre når begge hver for seg oppnår større uavhengighet". Med andre ord vil barn og mor relasjonen etterhvert naturlig nå en frigjøringsprosess hvor hverdagen åpner opp for "fortrolige tilknytningspersoner". Dette tvinger barnet til i større grad å bli selvstendig (ibid.). Filosofen Honneth (2008, s. 116) beskriver at dess mer selvstendig barnet blir så vil

kjærligheten mellom mor og barn dreie seg om “kognitiv aksept” for den andres selvstendighet. Dette vil si at anerkjennelse består selv om mor og barn blir uavhengig av hverandre. Den uavhengige frigjøringen må være basert på emosjonell tillit til at relasjonen vil vedvare på tross av uavhengigheten.

Det yrkesetiske grunnlagsdokumentet som Fellesorganisasjonen har vedtatt (FO, 2019) beskriver at sosialt arbeid er basert på humanistiske og demokratiske verdier. Utøvelsen av kjærlighet som anerkjennelse kan knyttes til den profesjonelle yrkesutøveren. Føringene viser til at sosialarbeiderens yrkesrolle har verdier som forventes i utøvelsen av profesjonell praksis. Verdiene utgjør et felles etisk grunnlag og består blant annet av anerkjennelse, respekt, åpenhet, omsorg og nestekjærlighet. Kompetansen til den enkelte ansatt oppfattes som dynamisk, og varierer ut fra kontekst.

I løpende tekst har kapitlet presentert teoretiske perspektiver som danner grunnlag for analyse senere i oppgaven. Neste kapittel vil ta for seg den metodologiske tilnærming til masteroppgaven. Her ønsker jeg å presentere veien fra start til slutt, reflektere og belyse utfordringer jeg har møtt på underveis.

Kapittel 3

3. Metodisk valg og utforming

3.1 Valg av metode

I dette kapittelet vil jeg redegjøre for valg av metode og gjennomføring av oppgaven. Siktemålet med masteroppgaven er å undersøke kjærlighet fra ansattes perspektiv på barnevernsinstitusjon. Formålet er å få belyst deltaljerik informasjon fra få og sentrale informanter som kan bidra til å belyse problemstillingen. For å nå dette målet, har oppgaven fokusert på å innhente ansattes tanker, erfaringer og opplevelser i møte med ungdom. På bakgrunn av dette har jeg valgt kvalitativ metode. Ut fra et fenomenologisk og hermeneutisk vitenskapssyn støtter den kvalitative metoden seg på informantenes erfaringer, forståelsesrammer og vurderinger.

Metoden muliggjør fyldige og detaljerte beskrivelser, og bidrar til en ny innsikt av fenomenet kjærlighet. Ifølge Asbjørn Johannessen, Per Arne Tufte og Line Christoffersen (2016) åpner metoden opp for å få innblikk i personens livsverden og synspunkter (s. 145). Med andre ord vil organiseringen av intervjuet være en struktur, og et mål som leder meg til å få innsikt i informantenes holdninger, erfaringer og meninger. Jeg har intervjuet to ledere og fire ansatte som jobber på en barnevernsinstitusjon. Barnevernsinstitusjonen har ulik grad av faglærte og ufaglærte. Hensikten med oppgaven er å få tak i meningene og opplevelsene til de ansatte som videre kan bidra til dybdekunnskap og helhetlig forståelse av kjærlighetsbegrepet.

3.2 Vitenskapelig utgangspunkt

Den sosiale virkelighet og kunnskap kan tilnærmes på forskjellige måter. Menneskets tanke- og atferdsmønstre tar utgangspunkt i livserfaring og tidligere tilegnet kunnskap. Hensikten med forskningen er å avdekke kunnskap og forståelse av hva kjærlighet kan være, tolkningen av kjærlighet og kjærlighetens utspillelse i praksis

ved den ansatte på barnevernsinstitusjon.

Det er sentralt å ha et teoretisk ståsted, som kan knyttes opp mot hvordan man produserer kunnskap. Det er nærliggende å se hen til fenomenologi og hermeneutikk som ulike perspektiver for å forstå informantene. Fenomenologi er et perspektiv som er opptatt av hvordan en kan få kunnskap om verden vi lever i (Thomassen, 2006). Fenomenologi tar utgangspunkt i den konkrete kilden, hvor personer kan fortelle om sin levde erfaring. Sentralt i det fenomenologiske perspektivet er å tilsidesette sine forforståelser, og vektlegge hva som blir sagt. Hermeneutikk legger også vekt på det som blir sagt, men innenfor min forforståelse. Det betyr at hermeneutikk åpner for fortolkning basert på forforståelsen.

Gadamer omtaler hermeneutikk som en «forståelseshorisont» (Thomassen, 2020b., s. 169). Dette innebærer å utvide sin egen kunnskapsforståelse til en større helhet. Gadamer omtaler dette som «den hermeneutiske sirkelen». Utgangspunktet er at jeg har en forforståelse. Denne forforståelsen kan suppleres med ny kunnskap. Når denne nye kunnskapen blir en del av min forståelse, vil det foreligge en hermeneutisk sirkel.

Fenomenologi og hermeneutikk kan likevel anses som komplementære. Begge er opptatt av meningsdannelse. Magdalene Thomassen (2020, s. 125) argumenterer at de deler en felles kunnskapsteoretisk grunnmur. Både fra et hermeneutisk- og fenomenologisk perspektiv forsøker man å forstå menneskelige erfaringer som helhetlige og meningsbærende.

I denne forskningsprosessen forteller informantene om sine erfaringer knyttet til kjærlighetsbegrepet. Ved å stille seg spørrende ovenfor informanten, kan én forsøke å forstå informantenes livsverden basert på deres opplevde erfaringer. Gjennom tolkning og analyse av data, kan jeg tilegne meg ny kunnskap som danner en helhetlig forståelse av hvordan kjærlighet kan forstås.

3.3 Tematisk forståelse og refleksjon

Gjennom prosessen bør jeg alltid være bevisst sin forforståelse og posisjon. En kan stille spørsmål om hvorvidt forskningen er riktig, galt eller vil være gunstig til bruk for andre. I tillegg er det først og fremst grunnleggende å forstå hvordan egen forforståelse kan påvirke oppgaven. Jeg hadde en tanke om at min posisjon med miljøterapeutisk bakgrunn kunne påvirke hvordan informantene kom til å svare på forskjellige spørsmål.

Min rolle og hvilke forforståelser som bringes inn i ulike situasjoner, er en sentral del av forskningen. Jeg bør reflektere over egen handling, «hva slags erfaringer er det jeg bringer inn i denne situasjonen overfor informantene?», eventuelt «hva slags tanker eller forforståelser har jeg, og er disse annerledes enn dem?». Her er det sentralt å erkjenne hvem man er, samtidig være bevisst på hvilken måte personlige interesser og verdier kan påvirke forskningsprosessen. Et annet perspektiv er å stille spørsmålet om man klarer å se informantene med et åpent sinn, eller om mine fordommer stiller seg kritisk til svarene fra informantene. Mark Risjord (2014) argumenterer derimot at det er vanskelig å forestille seg at fordommer blir borte, slik at det «autentiske» kommer til syne. På samme tid tenker jeg at fordommer og forforståelse må en være seg bevisst, dersom man ønsker ny kunnskap velkommen.

Min livserfaring og eget forhold til kjærlighet, virker inn på forskningsprosessen. Persepsjonen av begrepet og personlige relasjoner i livet tilknyttet kjærlighet har som konsekvens at jeg kan farge forskningsprosjektet. Utgangspunktet for dette studiet, var tanken om at ungdom på barnevernsinstitusjon er ekstra sårbare i sin situasjon. Videre er det interessant å undersøke fenomenet kjærlighet i en barnevernsinstitusjon, hvor de ansatte er tett på ungdommens daglige liv. Fortjener ikke ungdommen kjærlighet, slik som alle andre? Har de behov for kjærlighet i større grad, grunnet sårbarheten og tidligere opplevd brudd i relasjon? Jeg undres om hvordan en ansatt kan jobbe tett på ungdom, og samtidig utøve kjærlighet i en profesjonell kontekst.

Ungdommen på barnevernsinstitusjon anses å være mennesker med de samme behov for omsorg og anerkjennelse. Trygghet i seg selv er en viktig faktor for overlevelse og ungdommens behov for å bli sett, føle seg trygg og forsørget forsterker antagelsen om behovet for kjærlighet. Ungdom på barnevernsinstitusjon har ulikt utgangspunkt i livet, hvilket gjør dem ulikt rustet til å mottagelsen av kjærlighet og tilnærming til relasjonsdannelse av den ansatte. Ansvar for eget liv og forhold til kjærlighet blir en overlevelsesmekanisme som preger ungdommens atferd. Denne atferden kan prege relasjonen mellom de ansatte og ungdommen og skape utrygghet.

Utryggheten oppstår også ved plutselig brudd av relasjonen. Hva skjer når den ansatte slutter i jobben sin? Hva skjer når ungdommen skaper relasjon, åpner seg og så plutselig er de borte? Hvordan kan en profesjonell relasjon være nok for en ungdom som trenger en støttende voksen i livet? Ustabilitet i hverdagen er i og for seg en stor påkjenning selv for helt vanlige ungdommer som skal utvikle seg og bli selvstendige voksne. Men for ungdom som allerede har en bagasje med sviktet relasjon er det enda mer viktig å utøve kjærlighet i en barnevernsinstitusjon.

Ansatte har på en annen side andre utfordringer da deres egne liv ikke bare består av rollen som omsorgsperson for ungdommen på barnevernsinstitusjon. Deres hverdag er preget av egne private relasjoner, jobbens forventninger til deres atferd og regelverket rundt det å kunne utøve kjærlighet i en profesjonell kontekst. I tillegg er det å skape relasjoner i en maktposisjon utfordrende i seg selv. På den ene siden er man opptatt av å bevare relasjonen, men på den andre siden kan man ikke gi for mye av seg selv. Tid er også en faktor som man må ta med i betraktningen av hvorvidt kjærlighet kan utøves i denne relasjonen.

Kjærlighet kan ikke nødvendigvis erstattes med noe annet. Ved flere anledninger har jeg hørt ulike historier om hvorfor kjærlighet er grunnleggende. Jeg husker særlig historien fra en reflektert ungdom, som jeg var ansvarlig for, på en barnevernsinstitusjon. Ungdommen sammenlignet livet med en pizza. Toppingen av pizzaen er penger, omsorg og mat. Det er ingen som ønsker å spise en kald pizza.

Pizzaen må varmes opp. Varmen er kjærlighet, som gjør pizzaen mer spiselig. Kjærligheten som utøves i relasjonen kan ikke etterprøves eller måles kvantitativt. Kjærligheten har heller ingen konkret rettslig formulering for arbeidsgiver eller arbeidstaker. Forventningen til den ansatte er derimot tilstedeværende. Det er da verdt å problematisere at kjærlighet vedtas i lovverket, men ikke anses som en rett verken til utøvelse eller for ungdommen som bor på barnevernsinstitusjonen.

Likevel eksisterer forventningen om at kjærlighet er sentralt. Men hvem rammes av denne forventningen? Forventes det at de ansatte skal møte ungdommen med god tro om vedvarende relasjon? Forventes det at ungdommen er mottakelig og kan gjengjelde relasjonen? Er omsorgen man utøver en del av kjærlighetsbegrepet eller er det kun handlingene som utføres dag for dag? Er forholdene lagt til rette for at denne kjærligheten kan oppstå? Slike spørsmål er vanskelige å gi enkle svar på og dette danner grunnlaget for min forståelse av hvorvidt kjærlighet i loven endrer ansattes atferd og tolkning.

Min erfaring som miljøterapeut på barnevernsinstitusjon er kunnskap som jeg ikke ville vært foruten. Med innsikt fra barnevernsfeltet, ønsker jeg likevel å gå inn med et åpent sinn. Min utdanningsbakgrunn, interesse for feltet og tanker om temaet i forkant, kan ha farget mine tolkninger og utfallet av mine resultater. Likevel er jeg bevisst forforståelsen jeg bringer inn. Det kan videre være enklere å skille og identifisere min tidligere forforståelse fra den nye man tilegner seg gjennom forskningsprosessen.

3.4 Utvalg og rekruttering

Et kriterium for masteroppgaven var å komme i kontakt med ledere, miljøterapeuter og miljøarbeidere som arbeidet på barnevernsinstitusjon. Rekrutteringen tok tid, ressurser og krefter, fordi det krever både planlegging, tilrettelegging og kartlegging for å gjennomføre intervjuene. Jeg tok kontakt med bekjente som introduserte meg for aktuelle miljøterapeuter, miljøarbeidere og ledere. Jeg endte opp med en god fordeling av to ledere, to ufaglærte og to faglærte.

Utvalgskriteriet i forbindelse med ufaglærte var at miljøarbeiderne ikke hadde fullført bachelorutdanning innenfor vernepleie, sosialt arbeid eller barnevern. Kriteriet for miljøterapeuter var at personen hadde fullført bachelorutdanning innenfor vernepleie, sosialt arbeid eller barnevern. Dette for å se ulike perspektiver. I tillegg ønsket jeg ledere med ledererfaring og gjerne utdanning innenfor ledelse, enten i form av master eller videreutdanning. Jeg rekrutterte dermed to miljøarbeidere, to miljøterapeuter og to ledere som jobber i ulike avdelinger på en barnevernsinstitusjon.

3.4.1 Semistrukturert intervju

Semistrukturert intervju innebærer å fange informantenes forståelse av egne perspektiver basert på tematikk fra dagliglivet, og i tillegg få fortolkninger av det fenomenet jeg ønsker å undersøke (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 46). Rekkefølgen av temaer og spørsmålene som blir stilt kan jeg velge, noe som kan være fordelaktig. Intervjuet kan resultere i en uformell sfære som kan åpne opp til samtale med informanten (Johannessen et al., 2016). I praksis har jeg mulighet til å stille spørsmål i henhold til hva slags type informasjon jeg får fra informantene. Typisk vil oppfølgingsspørsmål virke for avklaring. Steinar Kvale og Svend Brinkmann (2015) skriver at profesjonelt intervju er et formål, men ligger likevel nær til samtale om dagliglivet (s. 46). Å kunne finne en særegenhet som ivaretar tematikken i samtale med informanten, tenker jeg er sentralt slik at det blir flyt i samtalen.

3.4.2 Intervjuguide

Intervjuguiden beskriver hvordan et intervju gjennomføres, med hovedvekt på hvilke temaer som forskeren ønsker å ta opp (Grønmo, 2016, s. 168). Intervjuguiden til ledere, miljøarbeidere og miljøterapeutene på barnevernsinstitusjonen er delt inn i fire temaer. I tabellen nedenfor viser jeg eksempler på spørsmål som ble stilt innenfor hver kategori. For å gi informantene en følelse av trygghet, opprettet jeg kontakt og ufarliggjorde situasjonen.

Jeg valgte å starte intervjuet med bakgrunnsinformasjon og lettere temaer. Jeg begynner med å presentere meg selv, hva oppgaven går ut på og hvordan intervjuet skulle foregå. Deretter gikk jeg over til informantene og spurte om de kunne fortelle om seg selv og sine erfaringer.

Intervjuguide for ledere, miljøterapeuter og miljøarbeidere
<p>Bakgrunn/utdanning:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kan du fortelle litt om hvem du er, gjerne nevne alder, arbeid og faglig bakgrunn? - Hva slags erfaringer har du med ungdom som bor på barnevernsinstitusjon?
<p>Hverdagsliv:</p> <ul style="list-style-type: none"> - I 2018 ble begrepet kjærlighet implementert i formålsparagrafen i barnevernloven, hvilke tanker har du om dette? - Utdyp tanker om utfordringer som kan oppstå i møte mellom miljøterapeut og ungdom. - Hvordan kan man uttrykke kjærlighet i hverdagen i et miljøterapeutisk arbeid? - Hva tenker du utgjør god omsorg?
<p>Barnevernsinstitusjon som arena:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvordan tror du posisjonen som miljøterapeut/miljøarbeider/leder påvirker valgene du tar? For eksempel grensesetting eller protokoller som følges? - Hva tenker du skal til, for at barna skal føle på kjærlighet?
<p>Relasjonskompetanse:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvordan kan man utøve kjærlighet? Hvilke utfordringer oppstår? - Kan man ha en profesjonell kompetanse og utøve kjærlighet på samme tid? Hvilke tanker har du rundt dette? - Føler du at en kan utøve profesjonell kjærlighet?

Jeg har valgt å foreta samme spørsmål for ledere, miljøterapeuter og miljøarbeidere, da jeg ønsker å se likheter og forskjeller hos hver av informantene. Alle informantene har til felles at de arbeider på barnevernsinstitusjon med mål om å utøve omsorg ovenfor ungdommen.

3.4.3 Presentasjon av informantene

Informantene gir grunnlaget for datamaterialet, og det er derfor hensiktsmessig å foreta en presentasjon av dem. Informantene er anonymisert, og navnene er fiktive. Navnene gjør at oppgaven og materialet blir mer oversiktlig. Presentasjonen gir et kort innblikk til deres bakgrunn. Av hensyn til sensitiv informasjon har jeg endret navn. Kjønn kan være endret, men det er ikke endret informasjon i forhold til betydning av deres svar til oppgaven.

Ledere:

Vegard er far til to barn. Han har jobbet på barnevernsinstitusjon siden 2006, og er utdannet barnevernspedagog. Han har tilegnet seg videreutdanning i ledelse, og har i tillegg en bachelor i kultur og samfunnsfag med fordypning i psykologi. Han har vært avdelingsleder siden 2018.

Janne er mor til et barn. Hun er enhetsleder og utdannet sykepleier. I tillegg har hun en bachelor i helseledelse, og master i styring og ledelse. Hun har tidligere arbeidet i spesialisthelsetjenesten innenfor rus og psykiatri. Hun har vært enhetsleder i snart fire år på barnevernsinstitusjonen.

Miljøterapeuter:

Nanna er utdannet sosionom. Hun har en bachelor i sosialt arbeid, og studerer årsstudiet i kriminologi ved siden av fulltidsjobb. Hun har arbeidet fulltid på barnevernsinstitusjon som hovedkontakt. Hun har sluttet i sitt arbeid som miljøterapeut og jobber per dags dato som saksbehandler i NAV.

Emily er mor for et barn og to fosterbarn. Hun er utdannet barnevernspedagog, og har videreutdanning i psykososialt arbeid med barn og unge. I tillegg har hun deltatt på kurs i barnevern innenfor traumefeltet, kommunikasjon og oppfølging av fosterbarn. Hun har tidligere arbeidet i barneverntjenesten. Alt fra mottak, undersøkelser, tiltak og fosterhjem innenfor barnevern. Hun har tidligere jobbet i psykisk helsevern med barn og unge i kommunen. Per dags dato arbeider hun på

skole som miljøterapeut og barnevernsinstitusjon.

Miljøarbeidere:

Anna er mor til to barn. Hun har arbeidet som miljøarbeider i snart fire år. Hun har tidligere drevet butikk og jobbet i sentralbordet for Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk. I tillegg har hun tatt utdanning innen medisinsk helsesekretær det siste året.

Andreas er under utdanning som barnevernspedagog. Han har jobbet som miljøarbeider på bolig, barnevernsinstitusjon og innenfor psykiatri med både voksne og barn. I tillegg er han miljøarbeider på en spesialinstitusjon, hvor det er kun en ungdom som har behov for tett oppfølging. Han har vært i praksis under utdanningen og fikk innblikk i hvordan det var å arbeide med ungdom.

3.5 Gjennomføring av intervju

Det ble gjennomført seks semistrukturerte intervjuer. To av intervjuene ble foretatt fysisk i et møterom valgt av informantene. Fire av intervjuene ble gjennomført over zoom. Alle informantene fikk først og fremst spørsmål om hvordan de foretrukket intervjuformene, enten fysisk eller digitalt. De hadde dermed selv et valg av hensyn til smittevernregler, og hva som var lettest for dem. I intervjuene der samtalen ble gjort i møterommet var det viktig å følge smittevernregler. Jeg og informantene hadde på ansiktsmasker i forkant av intervjuet, og satt to meter fra hverandre. Informantene tok av ansiktsmasken, da intervjuet startet.

De fikk både muntlig og skriftlig presisering av meg at opptaket var valgfritt, og at de kunne avslutte dersom de ombestemte seg. Informantene fikk beskjed om grunnlag til bruk av taleopptak, og at opptaket ville bli slettet etter endt oppgave. Likevel opplevde jeg at en miljøarbeider stusset over bruk av taleopptak, da vedkommende uttrykket at ordlegging ikke var hennes sterkeste side. Jeg betrygget informanten om at samtalen og identiteten ville bli anonymisert og gjentok at informanten kunne på hvilket som

helst tidspunkt trekke seg. Alle informantene samtykket til at det ble foretatt opptak av samtalen.

Samtlige samtaler ble gjennomført etter ordinære forventninger. Det oppsto imidlertid noen utfordringer med intervjuene som gikk digitalt. Sporadiske brudd i nettforbindingen, kunne vanskeliggjøre kommunikasjonen. Det er lettere å prate ansikt-til-ansikt, da internettet kunne være treigere hos den ene parten, og avbryte flyten. Verken det digitale eller fysiske intervjuene ble imidlertid gjennomført helt uproblematisk. Under det fysiske intervjuet kunne det være tilfeller av støy i bakgrunnen fra arbeid utenfor, som kunne virke forstyrrende. Enkelte av intervjuene ble også avbrutt av telefoner som ikke var satt på lydløs. Dette kunne påvirke samtalen i den grad at det var utfordrende å ta opp tråden etter en rekke avbrytelser. Til tross for slike forstyrrelser under intervjuene, anser jeg dem ikke som særlig problematiske for mine funn.

Taleopptakene har vært en ressurs å bruke i forbindelse med intervjuene. Det er fordel å rette all oppmerksomhet mot informanten. I tillegg opplevde jeg en bedre flyt i forbindelse med oppfølgingsspørsmålene. Det er dessuten stor hjelp å vite at samtalen blir bevart i sin helhet, slik at viktige momenter blir tatt med og ikke forsvinner. Det er forståelig at taleopptak kan virke fremmedgjørende. På et av intervjuene pratet vedkommende lavt, som resulterte til at jeg la opptakeren nærmere informanten. I et annet tilfelle ble det fokusert for mye på opptakeren, og jeg valgte å legge den litt på siden. Opptakeren registrerte ord og setninger som vanlig.

De fleste av intervjuene gikk sømløst. Personlig var erfaringen at det var bedre flyt i samtalen de tre siste intervjuene. Det er nærliggende å tenke at dette handlet om min egen trygghet. Tidligere har jeg lite trening i å intervju, og min opplevelse var at de første intervjuene var stressende. I tiden etter ble tonen mer komfortabel og tryggheten var mer tilstede. Etter de første intervjuene, hadde jeg tilegnet meg mer erfaring som resulterte til at jeg ble mer målrettet på hva jeg så etter. Tryggheten skapte rom til å stille bedre oppfølgingsspørsmål, og ikke være usikker på å stille

samme spørsmål en gang til, dersom jeg ønsket mer klarhet.

En kan stille spørsmål om tryggheten jeg opparbeidet meg, kan ha medført til at de første informantene ikke fikk en uformell samtale. Jeg fikk en bedre relasjon til de siste informantene, og det foreligger dermed en begrensning ved å innhente informasjon uansett relasjon. Fortellingene og erfaringer som beskrives av informantene blir preget av hvem det fortelles til. Det er sentralt å ta i betraktning at min posisjon påvirker informantene, selv om relasjonen var god.

Etter samtalene transkriberte jeg ordene som ble sagt. Dette var for å forstå livsverden til både miljøterapeutene, miljøarbeiderne og lederne bedre. Jeg fikk større innsikt og forståelse, desto mer jeg leste transkripsjonene. Det var sentralt å ikke foreta en felles prosedyre ovenfor språk, for å bevare informantenes autonomi, meninger og tanker.

Dermed siterte jeg informantene ordrett, for å ivareta deres særpreg og opplevelser. Intervjusituasjonen ble gjenopplevd under transkriberingen. Gjenkjennbar informasjon ble direkte anonymisert for å ivareta informantene.

3.6 Veien frem til analyse

Jeg valgte å foreta en tematisk analyse. Ifølge Lars E. F. Johannessen, Tore W. Rafoss, Erik B. Rasmussen (2018, s. 22) er en analyse en spørsmålsdrevet prosess, der man leter i data etter svar på spørsmål. Med andre ord må kvalitative data tolkes, gjennom å dele opp i biter eller elementer. Jeg undersøker, betrakter deretter sammensatte bestanddeler, og målet er å avdekke et budskap eller mening i materialet (Johannessen & Tufte, 2016, s. 262). I forhold til tematisk analyse er det sentralt å lese over materiale i dets helhet. Det er en enkel, men grundig oppskrift for hvordan jeg kan gå frem for å finne noe interessant i dataene. Det gjelder å ikke fortape seg i detaljer, men notere fra transkriberingen (Johannessen, Rafoss, Rasmussen, s. 303).

Tematisk analyse er delt inn i fire ulike faser; forberedelsesfasen, kodefase, kategoriseringsfasen og rapporteringsfasen. Den første fasen, forberedelsesfasen, handler å skaffe og få oversikt over data (Johannessen, Rafoss, Rasmussen, s. 283). I forkant av intervjuene utarbeidet jeg et forskningsspørsmål. Min problemstilling er *hvordan forstår ansatte kjærlighet og hvordan praktiseres det på barnevernsinstitusjon?* Jeg ønsket å undersøke dette ved å intervju de ansatte på barnevernsinstitusjon. Det er sentralt å høre deres tanker, erfaringer og meninger. Som tidligere nevnt ble det i forkant utarbeidet en intervjuguide. Transkriberingen bidro videre til å få oversikt over datamaterialet. Den andre fasen, kodefase, handler om å fremheve og sette ord på viktige poenger i dataene (Johannessen, Rafoss og Rasmussen, s. 284). Jeg leste gjennom materialet, og trakk ut fellestrekk som jeg anså som viktig. Ved å markere, oppsummere med stikkord og reflektere, gjennomførte jeg kodefase. Eksempler på stikkord er jobb, offentlig, hjem, privat, ungdom, anerkjennelse, omsorg, kjærlighet, fleksibilitet, skjønn, kunnskap og forståelse.

Tredje fase kalles kategoriseringsfasen, som innebærer å sortere data i mer overordnede kategorier, også kalt temaer (Johannessen, Rafoss og Rasmussen, s. 295). Ved å kode og kategorisere, kan jeg forstå informantene om deres tanker om kjærlighet og praksis. Jeg delte datamateriale i ulike temaer. Formålet med kategorisering er å kunne gå i dybden til materiale på de utvalgte temaene. Med utgangspunkt i intervjuguiden og datamaterialet kom jeg frem til ulike temaer, og de ble videre delt opp i flere underkategorier. Det kom frem nye kategorier innenfor de tidligere fastsatte kategoriene. Tematikken var ikke bestemt på forhånd. Ved å arbeide tett på datamaterialet, fikk jeg mulighet til å utforske ulike tematikk og fremheve viktige poenger i dataene. Eksempelvis med tematikken kjærlighet var det ulike underkategorier slik som forståelse av kjærlighet, spenningsfelt i profesjonell kjærlighet, mangel på tid og kapasitet. En annen tematikk var grensesetting og regler knyttet til kjærlighet.

Siste fasen er rapporteringsfasen, som innebærer å skrive frem temaene og deres

innhold. Rapporteringsfasen er en del av drøftingen, hvor både funn, resultater og teori blir diskutert i oppgaven. Resultatene blir presentert i kapittel 5 kalt funn og diskusjon. Sentralt gjennom analysen er å fremme informantenes historie og forsikre at deres synspunkter kommer frem. Gjennomføringen av analysen er strukturert, slik at en kan etterprøve forskningen.

3.6.1 Troverdighet, pålitelighet og overføringsverdi

Ulike forskere (Merrick, 1999; Silverman, 2006) stiller seg kritisk til hvorvidt det er mulig, og hensiktsmessig å formulere universelle kriterier for kvalitet innen kvalitativ forskning. Derimot foreligger det enighet om at kvalitet har sammenheng med mitt kritiske blikk og spørsmål gjennom prosessen. Underveis i undersøkelsesprosessen har mine kritiske spørsmål vært sentrale verktøy for troverdighet og pålitelighet som sentrale målsettinger. Troverdighet og pålitelighet menes her i hvilken grad resultatene kan stoles på. Et sentralt spørsmål i forbindelse med troverdighet er hvorvidt utvalget treffer i henhold til spørsmål om kjærlighet påvirker barnevernsinstitusjonens praksiser.

I forhold til overførbarhet kan en se hvem og hva som kan overføres. Antallet informanter avhenger av formålet med forskningsundersøkelsen. Jeg intervjuet to ledere, to miljøterapeuter og to miljøarbeidere som ytret seg om subjektive opplevelser, og erfaringer om kjærlighet og barnevernsinstitusjon. Funnene som trer frem i datamaterialet fra informantene kan ikke generaliseres til alle ansatte på barnevernsinstitusjoner. Årsaken er at de ikke er homogene grupper. Det er sentralt å påpeke at utvalget ikke er stort nok til å statistisk generalisere, og det er ikke hensikten med oppgaven. Hensikten er å belyse og forstå fenomenet kjærlighet.

Likevel kan kvalitative studier generaliseres gjennom teorier og analyser. Anne B. Leseth & Silje M. Tellmann (2018) argumenterer at det er fortolkninger og beskrivelser av mønstre i datamaterialet som legger grunnlag for generaliserbarhet. Min søken er å legge til rette for at leseren skal kunne vurdere kvaliteten og overføringsverdien av kunnskapen som genereres av undersøkelsen. Gjennom eksempelvis fremgangsmåter, teoretiske baktepper og etiske vurderinger som tas

underveis, kan leseren tilegne seg ulik kunnskap. I tillegg er det mulighet for etterprøving. Masteroppgavens troverdighet hviler i tillegg på rapportens utforming.

3.7 Etske vurderinger

Kjærlighet knyttet til barnevernsinstitusjon kan være et sensitivt og komplekst tema. Det var særdeles tydelig da jeg intervjuet de ansatte. De fleste mente at kjærlighet er et diffust ord, og vanskelig å sette ord på. Maxine Brich, Tina Miller, Melanie Mauthner & Julie Jessop (2002, s. 97) skriver at komplekse forhold er tilknyttet «å utforske menneskers privatliv og legge beskrivelsen ut i det offentlige». Dette er en av flere etiske utfordringer som oppstår i intervjuprosessen. Informantene har i utgangspunktet samtykket til intervju og lest gjennom informasjonsskriv om forskningsprosjektet (Vedlegg 1). Anonymisering kan være et etisk dilemma. Privat- og familielivet til informantene blir ivaretatt ved at informantene får fiktive navn. Samtidig utelater jeg direkte og gjenkjennelig informasjon som nasjonalitet og alder. Masteroppgaven har vært meldt inn og godkjent av NSD (Norsk Senter for forskningsdata) som viser til at prosjektet ikke bryter personvernregler (Vedlegg 3).

Å reflektere rundt etiske utfordringer, må anses som sentralt i enhver forskningsprosess. Jeg kan stille seg spørrende om hvem som vil ha nytte av forskningen. I tillegg kan jeg spørre om informantene kan få utfordringer på kort eller lang sikt. På samme tid bør jeg stille seg spørrende om hvordan hen kan ivareta informantenes meninger og selvbestemmelse.

Jeg kan ubevisst tillegge informantenes uttalelser et meningsinnhold som ikke er reelt. Det kan være utfordrende å legge fra seg ubevisste tanker, som videre påvirker hva en oppfatter og hvordan en fortolker svaret. Det kan eksempelvis være at en informant legger vekt på noe som ikke jeg forstår, og omvendt. Språklige, sosiale og kulturelle forskjeller kan hindre en felles forståelse. Et illustrativt eksempel er spørsmålet; «hvordan kan man uttrykke kjærlighet i hverdagen?». Spørsmålet åpner for ulike tolkninger ut fra hvilken kultur informantenes kulturelle bakgrunn.

Definisjonen av kjærlighet varierer. Min definisjon på kjærlighet trenger ikke samsvare med hvordan kjærlighet kan forstås hos en mor med to barn.

I løpende tekst har jeg gjort rede for min metodologiske tilnærming gjennom å beskrive veien fra start til slutt. Ved å belyse utfordringer jeg har støtt på, har jeg også vist hva slags refleksjoner som er blitt foretatt. Videre har jeg reflektert over viktigheten av å være bevisst sin egen rolle og utfordringer jeg har erfart underveis. I neste kapittel vil jeg foreta en redegjørelse av differensiering mellom ledere, miljøterapeuter og miljøarbeidere.

Kapittel 4

4. Krav om fagutdanning

Et viktig utgangspunkt for masteroppgaven har vært differensieringen mellom fagutdannet og ufaglærte. Det er flere grunner til at jeg har valgt en slik tilnærming. Dette følger av både miljøterapeutiske – og barnevernsrettslige hensyn. Hva gjelder det miljøterapeutiske hensyn, vil utdannede inneha en kompetanse fra universitet eller høyskole. Dette innebærer at en miljøterapeut med 3-årig fagutdanning har opparbeidet seg en spisset kompetanse.

Fagutdannede vil typisk ha kompetanse om for eksempel traumebasert omsorg og ulike former for sosioøkonomisk kapital som belyser forståelsesrammen i samspill med barn. Det foreligger imidlertid ingen slike kompetansekrav ovenfor ufaglærte.

Barnevernsrettslige hensyn gjelder juridiske forpliktelser som skal ivareta barnets rettssikkerhet. De siste årene har lovgivende makt, Stortinget, hatt et særlig fokus på økt kompetanse i barnevern. I 2008 ble forskrift om krav til kvalitet og internkontroll i barnevernsinstitusjoner innført med hjemmel i barnevernloven. Forskriftens § 5 annet ledd oppstiller et krav til ledere på barnevernsinstitusjon om relevant treårig høyskoleutdanning, og tilleggsutdanning i administrasjon og ledelse.

Krav til utdanning hos ansatte på barnevernsinstitusjon ble skjerpet ved ny § 5-11 i barnevernloven i 2021. Bestemmelsen regulerer krav til bemanning og kompetanse på barneverninstitusjon. Det fremgår av § 5-11 andre ledd at faglig personell som ansettes i en institusjon minimum skal ha relevant bachelorutdanning. Imidlertid må det bemerkes at dette ikke er en unntaksfri regel, da Barne-, ungdoms- og familieetaten i «særlige tilfeller» kan gjøre unntak fra kravet etter bestemmelsens andre ledd tredje punktum.

Barnevernloven § 5-11 tredje ledd skjerper ledernes utdanningskompetanse sammenlignet med kvalitetsforskriften § 5. Barnevernloven stiller et krav om

mastergrad for ledere og deres stedfortredere innen 2031. Kompetansekravet anses imidlertid også oppfylt hvor en relevant bachelorutdanning suppleres med relevant videreutdanning med minst 30 studiepoeng.

4.1 Forsvarlighet på barnevernsinstitusjon

Hensikten med økt krav til utdanningskompetanse, er å bidra til at ungdom på barnevernsinstitusjon får god og forsvarlig omsorg. For å sikre kravet om en faglig forsvarlig drift av institusjonen, vil ufaglærte fases ut av barnevernsinstitusjoner. Denne hovedregelen suppleres imidlertid av «særlige tilfeller», hvor Barne-, ungdoms- og familieetaten kan gjøre unntak. I forarbeidene til loven finnes det holdepunkter for at man ikke ønsker en fullstendig utelukkelse av ufaglærte (Prop. 133 L (2020-2021), s. 57). Det legges særlig vekt på å ivareta ufaglærte som allerede er ansatt på institusjonen. Slik må man også forstå ordlyden i barnevernloven § 5-11 andre ledd, hvor kompetansekravet retter seg mot «faglig personell som ansettes i en institusjon». Kompetansekravet virker følgelig ikke retroaktivt for allerede ansatte. Det samme kan imidlertid ikke sies om kompetansekrav til lederne på institusjonen. I disse tilfeller er ordlyden klar på at de «skal» ha en mastergrad eller videreutdanning. Barnevernloven § 5-11 har dermed bare tilbakevirkende kraft overfor ledere på institusjonen.

Lederne uttrykket ulike tanker rundt utdanningskravet på barnevernsinstitusjon. På spørsmål om hva lederne ser etter når de ansetter er både Janne og Vegard opptatt av at fortiden er bearbeidet. I tillegg er begge tydelig på viktigheten av å ha ulik bakgrunn, forskjellige kulturelle innfallsvinkler og ulik alder. Janne reflekterer rundt arbeidet som miljøterapeuter og miljøarbeidere gjør på institusjonen. På spørsmål til Janne om faglærte og ufaglærte kan gjøre en like god jobb svarer hun følgende:

«De kan gjøre mye likt på en måte. Relasjon, finne på aktivitet, ofte kan man få en bedre relasjon til en ufaglært til og med, fordi den kanskje ikke har det formelle ansvaret som det står i stillingsbeskrivelsen. Det kan være en god buffer for ungdommene også. (...) jeg synes det kan være en tendens til at (...) hvis ungdom har

hatt det vanskelig over tid, og møter motstand, så kan de uten formell kompetanse begynne å gå litt i ryggraden. Gå inn med konsekvenser. (...) Hardt mot hardt. Terapeuten går litt mer i den faglige ryggsekken, ser bak og klarer å skjønne hva dette er et uttrykk for».

Janne viser dermed til at ufaglærte og faglærte har ulike posisjoner ovenfor ungdommen. På en side kan ufaglærte med sin livserfaring utøve omsorg ovenfor ungdom. På en annen side viser miljøterapeuten den faglige tyngden gjennom faglige vurderinger og se personen i situasjonen. I tillegg kan både miljøterapeuter og miljøarbeidere bygge relasjon til ungdom. Det er et nærliggende utgangspunkt å anta at ufaglærte ikke har fagkunnskap om eksempelvis traumesensitiv omsorg, barnesamtalen, og personen i situasjonen. Ulike teorier og perspektiver lærer man på høyskole og universitet.

På spørsmål om tanker rundt kravet om 3-årig utdanning fra og med 2022, forteller Janne at det kan forstås som en «enkel løsning». Hun poengterer at det er mer som ligger i kjærlighetsbegrepet enn kun kompetanse, og at det ikke handler kun om teori. Det er erfaring i tillegg. Per i dag er det utfordrende i den grad at lederen etterlyser større variasjon i personalgruppen. En av utfordringene er at faglærte som er godt voksne ikke søker turnus, hvor de jobber tre kvelder i uken. Turnusen bemannes med «nyutdannet jente 23 til 25 med bachelorutdanning». For å forhindre at personalgruppen blir for «homogent», har lederen et håp om at utdanningene på sikt kan fange opp flere som utdanner seg med forskjellige bakgrunn. Det er dermed ikke kun kompetansen i seg selv som er utfordrende, men i tillegg finne personer som ønsker å kombinere familieliv med turnus.

Selv om utgangspunktet for denne oppgaven, var å tydeliggjøre skille mellom fagutdannede og ufaglærte, vil en slik differensiering også kunne være uheldig. Under intervjuprosessen ble det raskt klart at det ikke forelå tydelige forskjeller mellom faglærte og ufaglærte, særlig i forståelsen av kjærlighet og praksis. Det er nærliggende å tenke at de ansattes erfaringer på barnevernsinstitusjon, bør vurderes uavhengig av deres utdanningskompetanse. I de neste kapitlene vil derfor

problemstillingen bli belyst og drøftet med utgangspunkt i ansattes tanker og erfaringer. Drøftelsen foretas uavhengig av de ansattes utdanningsbakgrunn.

Kapittel 5

5. Funn og diskusjon

Diskusjonskapittelets formål er å diskutere funnene opp mot problemstillingen. I problemstillingen ønsker jeg å forske på hvordan ansatte forstår kjærlighet og hvordan kjærlighet praktiseres på barnevernsinstitusjon. Funnene er basert på intervjuobjektene svar og presenteres i sammenheng med de teoretiske perspektiver som er blitt presentert i kapittel 2.

Jeg vil presentere hva informantene trekker frem som sentralt, og har betydning i forhold til forståelsen av kjærlighet og deres praksis. Informantene arbeider med ungdom på institusjon. De ansatte er dermed satt innenfor rammen av å utøve omsorg ovenfor ungdom. Jeg er opptatt av svarene til informantene i sin helhet. Informantene blir ikke omtalt som miljøterapeuter, miljøarbeider eller leder, men med fiktive navn gitt i kapittel 3. Navnene blir brukt for å tydeliggjøre refleksjonene, empirien og erfaringene fra ansatte.

Funnene fra datamaterialet blir dermed tydelig gjennom drøftelsen. I del 5.1 vil jeg redegjøre for tematikken kjærlighet, omsorg og anerkjennelse. I del 5.2 drøftes ulik forståelse av kjærlighet, gjennom fire relevante underkapitler. I del 5.3 ses kjærlighetens utøvelse i lys av omsorg og rammer på barnevernsinstitusjon. Omsorg diskuteres i seks underkapitler. Avslutningsvis diskuteres anerkjennelse og utholdenhet i relasjonen i del 5.4.

5.1 Tematikk

5.1.1 Kjærlighet

Ulike former for kjærlighet på barnevernsinstitusjonen påvirker samarbeidet mellom ungdom og ansatte. Informantene mener at kjærlighet er et diffust og kompleks

begrep. Samtlige informanter mener at det er fint at begrepet kjærlighet er implementert i lovverket. På samme tid kan det være utfordrende å sette ord på hvordan kjærlighet kan forstås og utøves i praksis. Det er i deres erfaringer i møte med ungdommen, at det blir skapt et skille mellom egne barn og barnevernsbarn. Mangel på tid, kapasitet og kontinuitet har vært gjennomgående problematikk hos informantgruppene. Informantene uttrykker at det er vanskelig å gi gode utviklingsmuligheter for ungdom, da det er mange voksne med ulik bakgrunn og alder som arbeider på samme tid.

5.1.2 Omsorg

Tematikken omsorg blir nevnt utallige ganger i intervjuene. Informantene hevder at de største utfordringene i møte med ungdom er balansen å utøve omsorg og grensesetting. Flere mener at omsorgen kan utøves på ulike måter. På den andre siden kan grensesetting ovenfor ungdommen også være en form for omsorg. Omsorg blir satt i sammenheng med trygghet, relasjon og følelsesregulering. Gjennom kartlegging av ungdommens utviklingshistorie, trigger og mestringsstrategier, kan ansatte forstå ungdommens uttrykk og hvordan disse skal møtes. Omsorgsutøvelsen blir reflektert ut fra en barnevernskontekst i større grad enn omsorg i lys av omsorgssvikt og omsorgsovertakelse.

5.1.3 Anerkjennelse

Tredje tematikken som blir belyst gjennom intervjuene er anerkjennelse. Informantene uttrykte at anerkjennelse kan være en brobygger for at ungdom skal føle på kjærlighet fra ansatte. Anerkjennelse av ungdommen handler om den individuelle tilpasningen. Det handler om at de ansatte viser at de bryr seg om ungdommen, og er trygge i sin rolle. Gjennom samtaler søker den ansatte å få en større forståelse av ungdommen. Videre kan ungdom definere deres utfordringer og si hvordan de ønsker å løse dem.

Kjærlighet, omsorg og anerkjennelse er alle tematikk som danner grunnlag for diskusjon. I dette kapittelet presenterer jeg datamaterialet fra intervjuene med informantene. Ved å gjengi det informantene har sagt, åpner jeg opp for nyansering, eksemplifisering og utdyping av temaene. Rekkefølgen og omfanget av diskusjonen er knyttet til informantenes interesseområder. Med utgangspunkt i dette, diskuterer jeg min problemstilling; *hvordan forstår ansatte kjærlighet og hvordan praktiseres det på barnevernsinstitusjon?*

5.2 Forståelse av kjærlighet

De empiriske funnene viser til at informantene definerer kjærlighet på ulike måter. Funnene viser til at det bør være en genuin del av jobben, og en bør vise kjærlighet av eget initiativ.

Neumann (2021) trekker frem at kjærlighet handler om ansattes subjektive posisjon og at ansattes bearbeidelse av deres følelsesliv kan skape utfordringer med å uttrykke kjærlighet overfor ungdom. For det andre trekker hun frem at fokus på å utøve kjærlighet kan være overdøvende og undergrave maktrelasjonen mellom ansatte og ungdom. Det siste som Neuman trekker frem er midlertidigheten på arbeidsplassen, hvilket gjør at ungdom blir påtvunget kjærlighet fra mennesker de har sporadisk kontakt med. Motsetningene mellom Neumann (2021) og Thrana (2016) reiser spørsmål om hva som ligger i utøvelse av kjærlighet. Barnevernsproffene i Forandringsfabrikken er opptatt av varme ord og blikk. Barnevernsproffene har et krav om at barn skal bli respektert, medvirke og bli møtt med kjærlighet når ansatte kommer inn i deres liv. Informantene definerer også kjærlighet forskjellig. For eksempel:

Janne sier; *«Kjærlighet er et diffust begrep. Det handler ikke om å være kompis og si ja til alt. Kjærligheten handler om å ha hjertet for faget, og klare å ha en relasjon som skinner gjennom til ungdommen. Ungdommen skal føle at man er der av andre grunner enn å tjene penger»*. Videre går hun inn på hvordan man kan uttrykke kjærlighet i hverdagen gjennom et miljøterapeutisk arbeid. *«Hvordan man utøver*

kjærlighet kommer an på hvordan man definerer kjærligheten. Det handler om grensesetting, ærlige og tøffe valg».

Emily sier; «*Kjærlighet handler om de små tingene. Å følge opp lekser om de går på skole. Anerkjennelse deres behov. En sentral del er at miljøterapeuter er stabile omsorgspersoner*». Kjærlighet er å være en tydelig voksen, og for Emily kan dette være utfordrende for de ansatte. Nanna uttrykker at kjærlighet kan være vanskelig å uttrykke helt konkret. Det innebærer å handle ut fra et ønske om å ville folk vel. Andreas forteller at kjærlighet er tilstedeværelse og vise at man faktisk bryr seg. Det kan være å vekke, at du faktisk bryr deg om ungdommen. Vise at du bryr deg ved å si «hvordan går det med deg», vise interesse for ungdommen, ta initiativ til ting. Dette sammenfaller om Otnes (2021, s. 91) sine funn om hennes begrep *ekthet*, hvor hun beskriver å være genuin og bryr seg om barn og unge man møter. Likevel tenker han at det kan være at det ansatte anser som kjærlighet, ikke oppleves som kjærlighet av ungdommen. Å lage mat kan være kjærlighet, uten at ungdommen oppfatter det som kjærlighet.

Kjærligheten kan likevel være forbundet til de enkelte tingene. Å lytte, vise forståelse og at man er på deres side. Videre sier Vegard at kjærlighet innebærer å være der for dem. Å vise at selv om de har ulike følelsesuttrykk, så er personalet der sammen med dem.

Informantenes svar underbygger standpunktet om at kjærlighet er subjektivt. Likevel kan svarene ses i lys av akademisk tanker om kjærlighet (Hennum, 2002; Thrana, 2016; Skrivenes 2020). Ifølge akademikerne er grunnkomponenter i utøvelsen av kjærlighet følelsesmessig, verbal, kroppslig varme og tilstedeværelse. I likhet med Thrana (2016) er Nanna enig at kjernekompetansen handler om å anerkjenne den andre. Gjennom aktiv lytting, vise forståelse og være på ungdommenes side, kan ansatte møte ungdom med respekt, delta og vise kjærlighet. Videre kan kjærligheten etablere gode og trygge relasjoner. Både Janne og Emily uttrykker at kjærlighet er en del av hverdagen, og innebærer grensesetting, de små tingene, oppfølging og anerkjennelse. Hennums (2002) fremstilling av kjærlighet som noe akkurat nå, kan

dermed formidles nettopp i hverdagen og de små tingene.

Ungdommenes behov blir dekket umiddelbart ved eksempelvis sykdom, mat, utstyr, klær eller andre forespørslar. Likevel har Andreas et godt poeng, når han forteller at ungdommen kan definere kjærligheten ulikt fra ansatte. Hennem (2002) er tydelig på at kjærligheten ofte fremstilles i seg selv, og at det kun er personen som elsker som kan definere om de elsker eller ikke. Slik jeg forstår Hennem (2002), kan ansatte definere kjærligheten, men på samme tid åpne opp for at den andre må forstå hva vedkommende gjør. Videre kan handlingene utføres gjennom kulturell forståelse, og dermed uttrykkes som kjærlighetshandlinger.

Det er derimot ikke sikkert at den andre oppfatter kjærlighet. Ungdommen trenger ikke nødvendigvis å oppfatte det som kjærlighetshandling, når ansatte eksempelvis vasker klærne og masserer vond rygg. I Hennums (2002) studie er hun tydelig på at det er sårbart å elske et barn. Foreldre kan føle at de har gitt dem kjærlighet. På samme tid kan foreldre føle mestring når barnet føler seg elsket. Hvis man ikke deler de samme kulturelle kodene, så kan man fort misforstå hverandre. Eksempelvis kan barn like å lese bøker, men forelderen kan ikke lese. Forelderen syns derfor det er koseligere å se på TV sammen. Det er dermed en som gir, og en som mottar. Samtidig som det er en veldig sårbar relasjon.

Kjærlighet er komplekst i møte med ungdom på barnevernsinstitusjon. Mine funn viser at det er utfordrende å si konkret hva kjærlighet er, ettersom det er subjektivt. Informantene syns begrepet er relativt og viser til at kjærlighet gjerne er et personlig anliggende. Ut fra en barnevernfaglig kontekst omfavnes kjærligheten i relasjonen mellom den profesjonelle og ungdommen. Det er nærliggende å anse foreldre-barn-relasjonen som rammeforståelsen for kjærligheten i relasjonen. Flere av informantene ser kjærlighet fra et venneforhold- perspektiv. De argumenterer at det er enklere å få et profesjonelt forhold, dersom de ikke betrakter barnevernsbarn som egne barn.

5.2.1 Spenningsfelt mellom nærhet og avstand

Neumann (2012) stiller seg kritisk til at den familielignende kjærligheten overføres til en barnevernfaglig kontekst. Barnevernspanelet (2011) formidler at barnevernsansatte bør behandle ungdom slik de ville gjort med egne barn. Det kan dermed tolkes som at det foreligger foreldre-barn-relasjon i deres tolkning av begrepet kjærlighet. Likevel er samtlige informanter tydelige på at det foreligger et skille mellom egne barn og barnevernsbarn. Den vesentlige forskjellen ligger i den profesjonelles rolle. Videre er den følelsesmessige involveringen og midlertidigheten i relasjonen som utgjør distanse mellom ansatt og ungdom. På spørsmål om hva som er forskjellen på kjærligheten til barnevernsbarn og egne barn svarer informantene forskjellig.

Vegard forteller: *«Det er tidsbegrenset. Jeg tror at ungdommen går rundt og kjenner på det. Kjenner på at det er et lovverk som vi må forholde oss til her på huset (...). Det er ikke to som skal utøve, man er 20 stykker, 30 stykker som skal utøve kjærlighet til en ungdom (...). Det er utfordrende for kommunikasjon, vanskelig når man er mange (...). Avtaler glipper fordi det ikke blir sagt videre eller skrevet ned. Vi kan ikke gjøre like mye på jobb som vi hadde gjort med egne barn (...). Ungdom velger seg ut, og tester ut med å spørre de samme spørsmålene til flere som de fort kan få flere forskjellige svar fra. Og ungdom kan fort bli forvirret av det. "Hvor reelt er det her egentlig for alle dere som skal komme og bry dere bestandig? Det er jo veldig mange voksne som skal bry seg om meg. Hvorfor skal jeg ta imot, og er det ekte liksom?" (...). Og det at det avsluttes da de flytter ut fra institusjonen, og så hvis de ikke oppsøker oss. Så er det ikke sånn at det er vi som ringer dem (...). Det tenker jeg er veldig annerledes kontra egne barn som man følger hele livet. Det er en tidsbegrenset kjærlighetsperiode».*

Janne sier: *«(...) Jeg syns jo mange ganger at ungdommene hos oss får et større spillerom og handlingsrom enn det jeg ville gjort mot mine egne barn. Holdt jeg på å si. Jeg hadde iverksatt mange flere tiltak selv (...). Utviklingen de har hatt utgjør en forskjell. Ja altså helt ned til nevro, hjerne, altså det er en skjevutvikling. De har en helt annen handlingsmønster knyttet til ting enn det mine egne barn ville hatt. Jeg*

kan jo gå inn til sønnen min og si nå må du stå opp. Rive av han dyna og sende han inn i dusjen. Men det er ikke sikkert at det er hensiktsmessig for de (ungdommene) her (...). Man må ha litt mer tålmodighet. Det er vanskelig å sette en grensegang mellom tålmodighet og passiv (...)».

Anna forteller: «(...) Vi har jo ungdommer, som av og til er stiv i nakken og man kan selvfølgelig tilby og gi en massasje på skuldrene. Å massere foten, hjelpe de og klippe negler. Det er så mye man kan gjøre, sånn som man gjør i hverdagen på sine egne barn (...) Det er en helt annen form for tilnærming der, men man skal ikke være redd for å gjøre det (...)».

Samtlige av informantenes vurdering av kjærlighet i en profesjonell kontekst referer til spenningsfeltet mellom nærhet og avstand. Anna, Vegard og Janne belyser at kjærligheten ut fra profesjonell sammenheng er annerledes enn kjærligheten i privatlivet. Neumann (2012) argumenterer for at den familiære kjærligheten kan føre til en de-profesjonalisering. Foreldre-barn-kjærligheten, også kalt den private kjærligheten, blir beskrevet som ubetinget og uendelig. Utøvelsen av kjærligheten på barnevernsinstitusjonen er tidsbegrenset, samtidig som at rammer og regelverk kan sette begrensninger.

Emily er opptatt av at; «foreldre kan finnes i flere former. Å vise seg som en voksen som er noenlunde lik det foreldre bør være. Å være på tilbudssida, gjøre alle de små tingene. Noen ansatte kan lett gå i fellen at skolen blir for masete og styrete. Men det er viktig at ungdommen lærer seg å håndtere disse tingene. Kjærlighet er også å lære ungdommen å diskutere og forstå sammenhenger i det store livet. De må jo forholde seg til verdens realiteter. Kjærlighet er å være en tydelig voksen».

Flere av informantene peker på forskjellene mellom den genuine kjærligheten og nestekjærligheten. Den genuine kjærlighet oppstår spontant og skjer av seg selv, typisk som med egne barn. Nestekjærligheten kan belyses som en moralsk utfordring. Det kan utøves ovenfor alle, uavhengig av individ og rolle. Flere av informantene tenker at den «genuine kjærligheten» ikke nødvendigvis utspiller seg

på samme måte i barnevernfaglig kontekst. Nestekjærligheten kan dermed tre inn der den spontane kjærligheten ikke strekker til.

Kjærlighet fra et nestekjærlighetsperspektiv og anerkjennelse åpner for at kjærlighet kan utøves som en egenskap ovenfor den andre. Emily er tydelig på at det er viktig å se bak atferd, bli sett for den man er og verdsette ungdommen som en unik person. Anerkjennelsen kan komme til uttrykk gjennom klem, varme blikk, verbale uttrykk og fortelle ungdom at man er glad i dem.

5.2.2 Spenningsfeltet mellom personlig og privat

Ut fra et historisk tilbakeblikk er det nestekjærligheten, gjennom Caritas, som har vært et viktig utgangspunkt gjennom tidene. Kjærligheten kommer til uttrykk ved at mennesket er en verdi i seg selv. Informantene forteller at kjærligheten kan være til stede, selv om følelsen for egne barn er kraftigere. En kan videre stille spørsmål om hvor grensen går mellom personlig og privat. Informantene mener at deling av personlig informasjon inngår i utøvelsen av kjærlighet, som igjen skaper tettere relasjon. På den andre siden er det sentralt i profesjonell sammenheng å verne om private forhold. De ansatte viser til at man ikke tar med seg ungdom til sitt private hjem, legger dem til på sosiale medier eller har kontakt med dem når man ikke er på jobb.

Andreas forteller at det er viktig at den enkelte barnevernsansatte er klar over sine grenser. Videre forteller Andreas:

«Jeg synes det er vanskelig det med at vi skal være profesjonell og privat. Jeg tenker at kjærlighetsbegrepet kan gjøre det mer privat (...) Når jeg deler mine tanker til ungdommen, så er jeg personlig, men ikke privat. Det som deles skal være rettet mot ungdommen, og jeg stopper hvis det blir for privat, og det ikke har noe med ungdommen å gjøre (...).» Videre forteller han; *«kjærlighet er mer kanskje innenfor fosterhjem da. For å si det sånn, at det er mer familie. Og institusjon er ikke en type, det er ikke en type familie, vi kommer og går(...) Det er veldig uforutsigbart. Hvem*

kommer på vakt. Det er jo en jobb, det er jo en inntekt for oss. Og det at vi har den rollen vi har, som miljøterapeut og som profesjonell (...)».

Andreas uttrykker at skillet mellom å være profesjonell, personlig og privat er opp til den enkelte barnevernsansatte. En ansatt er profesjonell i rollen sin. Når tanker og erfaringer deles med ungdommen på institusjonen, skal det være hensiktsmessig å dele, og kun personlige forhold. Den enkelte barnevernsansatte må kjenne på hva som er personlig og privat, og sette en grense for seg selv. Nanna formidler at det er flere av ansatte som muligens kan dele for mye. Konsekvensen har vært at ungdommen har brukt informasjon om ansatte i uoverensstemmelser. Deretter ble det belyst eksempler på hva som kan være personlig og privat informasjon. Andreas tenker at personlig er noe ungdommen kan lære av, råd og ferdigheter som kan gagne dem. Hvordan lage ulike matretter, råd om dating og ferdigheter rettet mot skole. Privat er derimot adresse, hvor mye den enkelte tjener og navn på familie. Nanna uttrykte at det er for privat å være venn med ungdom på sosiale medier og gi ut privat telefonnummer til ungdom. Det er likevel ansatte som har nummeret til ungdommen, og sender sms til dem etter arbeidstid. Grensen for hvor profesjonell, personlig og privat man ønsker å være ovenfor ungdom er dermed opptil hver enkel barnevernsansatt.

Innføring av kjærlighetsbegrepet i barnevernfaglig kontekst kan kritiseres. Neumann (2012) peker på at kravet om kjærlighet med nærhet og emosjoner i en profesjonell rolle kan være utfordrende å stå i. Når går fra man å være for privat i samspill med ungdom på barnevernsinstitusjonen? Mine funn viser ikke til et åpenbart svar, men informantene viser til at den enkelte ungdom legges vekt på. Janne forteller at forholdet ikke må bli «for kompis og si ja til alt». Det foreligger kjærlighet å sette grenser. På samme tid bør ansatte ikke være for passiv, for det kan begrense relasjonen. Eksempelvis er det helt greit å bestille pizza eller spise ute med ungdom. Det er derimot ikke greit å ta med ungdommene i private hjem og spise pizza. Det er dermed sentralt å utøve kjærlighet innenfor gitte rammer ut fra barnevernfaglig skjønn.

5.2.3 Grunnleggende verdier og holdninger

Halvparten av informantene uttaler at kjærlighet avhengig av personlige verdier og holdninger. Dette funnet samsvarer med Thrana (2016) som beskriver at evnen til å vise kjærlighet er en grunnleggende holdning og ferdighet hos ansatte. Kjærligheten kan uttrykkes gjennom følelsesmessig, verbal, kroppslig varme og tilstedeværelse. Thrana viser til at profesjonelle holdninger og kunnskaper har betydning for varm tilstedeværelse overfor ungdom. Kjærligheten blir dermed en kjernekompetanse som handler om å anerkjenne den andre. Kjærligheten belyser en motkraft til den tekniske og prosedyreorienterte siden av barnevernsarbeidet. Informanten Emily understreker dette ved følgende sitat;

«På institusjon har du mulighet til å bruke deg selv litt. Hvis du er glad i jobben som miljøterapeut, så vil ungdommene se at du bryr deg. De vil se kjærligheten du har til dem ved at du lager mat, snakker med dem, vet hva de liker og kjenner dem godt. Det er ikke noe en utdanning kan lære deg».

Emily forteller at kjærligheten springer ut hvis du er genuin og viser ungdom at du bryr deg. Anna sier at kjærlighet *«er en del av jobben»*, og dermed tenker hun at forventningene ved å utøve kjærlighet reduseres. Andreas forteller at kjærlighet som en del av jobben *«kommer mer naturlig hos noen enn andre»*. Han formidler at kjærlighet må kjennes genuin. Videre forteller Anna følgende:

“Man kan lytte til de, vise at man forstår de, at man er på deres side. Man kan vise at man vil tilbringe tid med dem. Hjelp de med ting, om det være seg lekser eller om de har ting de vil prate om. Ja, være med dem og vise interesse for det de holder på med.”

Uttalelsen viser at kjærlighet avhenger av ens verdier og holdninger, både som privatperson og fagperson. Anna tydeliggjør videre viktigheten av å ta vare på seg selv, før man tar vare på andre. Hun formidler et ønske om å skape rom for at ungdom føler på trygghet og at det skal være lav terskel for ungdom å prate med

ansatte. På samme tid uttrykker Andreas utfordringen av å befinne seg i en profesjonell rolle.

Andreas forteller at kjærlighet «er vanskelig fordi det er en type dilemma. Kjærlighet for meg er kjærlighet. Det er glede, tårer, sinne, aggresjon, så lærer du at du skal holde igjen, du skal ikke være irritert. Det skal være rammer. Du skal på en måte være profesjonell. [Jeg kaller det] optimal frustrering og du kan ikke gå over. Du kan ikke gå over grensen».

Medmenneskelighet er dermed en viktig verdi i møte med ungdommen. Flere av informantene sier at det handler om å se mennesket helhetlig, forbi deres smerteuttrykk og atferd. Det er en form for kjærlighet når ansatte ser bak atferden til ungdommen. I forlengelse av dette, har ansatte en holdning om å tilpasse seg den enkelte ungdom. Deres smerteuttrykk blir knyttet opp mot ungdommens vonde erfaringer. Vegard forteller at ungdom ikke er vanskelige, men har vondt i følelsene. Dette knytter han til en holdning, og samtidig en forståelsesmåte. Gjennom arbeid med traumebevisst omsorg og barnesamtalen bygger de ansatte samme forståelse ovenfor ungdommen.

5.2.4 Kjærlighetens handlingsrom: Tid og kapasitet

Refleksjon hvorvidt man skal være nær og følelsesmessig involvert utfordrer profesjonaliteten. Informantene viser til at det handler om å balansere mellom profesjonalitet og kjærlighet. Neumann (2012) uttrykker bekymring knyttet til den følelsesmessige siden ved kjærligheten, da den kan tilsløre maktrelasjoner og midlertidigheten. Med andre ord kan utøvelsen av kjærlighet skjule maktforholdet mellom ungdom og ansatte. I tillegg foreligger det en midlertidighet i relasjonen, da ansatte er på jobb, og har kun kontakt med ungdommen i arbeidstiden.

Kjærlighet i barnevernsinstitusjonen har dermed en tidsbegrensning og relasjonen er midlertidig. Informantene viser til et entydig svar; tid - og relasjonsbruddet finner en ikke i private relasjoner. I den private sfæren skjer brudd i relasjonen ved at ene eller

begge personer bortfaller, eller finner relasjonen uegnet. Det kan foretas lengre sorgprosesser i etablerte relasjoner. Informanten påpeker at både ansatte og ungdommer ikke har kapasitet til flere gjentatte brudd. Det er sjeldent avklart hvor lenge ungdom oppholder seg på en institusjon. På omsorgsinstitusjoner kan det variere fra tre måneder til flere år.

Samtlige informanter forteller at ungdommen er klar over midlertidigheten. På samme tid kan ungdommens bevissthet påvirke deres involvering i relasjonen. Flere av informantene opplever en skepsis til å inngå i nære, meningsfulle bekjentskaper, nettopp fordi den er midlertidig. En kan stille spørsmål om en kan forvente at ungdommen engasjerer seg i kortvarige relasjoner. Et annet spørsmål er om det blir vanskeligere for ansatte å utøve kjærlighet, dersom de ikke ønsker å skape nære relasjoner. På en annen side kan muligens midlertidigheten virke mot målet om å etablere relasjon, da det kan være vanskelig for ungdommen å komme seg videre. I tillegg kan en spørre om ansatte holder igjen, da vedkommende vet at relasjonen er kortvarig. Til slutt kan en spørre hvordan ungdommene opplever å ha dype relasjoner, som senere blir brutt.

På barnevernsinstitusjon kan det være utfordrende med utskiftningene av personal. Ansatte beskriver at personalet er forskjellige, og det er ikke nødvendigvis slik at ungdommene liker alle. Det kan være at de har hatt en god relasjon med en ansatt på vakt, deretter drar vedkommende hjem og nytt vaktlag kommer på. Det kan være ulike årsaker for brudd i relasjonen. Eksempelvis kan personalet flytte, bli syke, funnet seg ny arbeidsplass, være tilkalling og ikke vite når neste vakt er. Bruddet kan oppleves som et svik ovenfor ungdommen, som igjen kan gjøre det utfordrende å ta imot kjærlighet fra en ny ansatt.

Informantene legger særlig vekt på ungdom som har vært i kontakt med barnevernet over lengre tid. De opplever flere bytter og brudd i relasjonen med ansatte. I tillegg er de sårbare når de flytter inn på institusjonen. Informantene poengterer at ungdom gjerne har opplevd relasjonsbrudd i oppveksten, før de ankommer institusjonen. På en annen side kan det være utfordrende for personal dersom ungdom ikke har hatt god relasjon med forrige ansatt.

Tilliten til barnevernsinstitusjonen og personalet kan være nedsatt i sin helhet. Honneth (2008) skriver derimot at opplevd anerkjennelse gjennom kjærlighet er en blanding av tillit og kontinuiteten i voksnes hengivenhet. Ved utskiftning av personal blir kontinuiteten utfordret. Videre kan det være utfordrende å etablere dypere, langvarige relasjoner med ungdom gjennom hyppige utskiftninger av personal.

Midlertidigheten kan videre knyttes til kjente rammer innenfor barnevernfaglig kontekst, som er mangel på tid. Informantene tenker det er utfordrende å utøve kjærlighet, da det tar tid å få tillit og etablere relasjon. Vaktlag skiftes, personal trer inn i og ut av stillinger, ungdommer flytter ut og inn. Ansatte utøver kjærlighet til ungdommene som bor institusjonen til enhver tid. Informantene forteller at kjærligheten handler om å sette av tid til ungdommene, ha kapasitet til samtaler, og på samme tid gjøre praktiske arbeidsoppgaver. Flere av informantene opplever at tiden ikke strekker til. I tillegg må en ansatt foreta valg, som går på bekostning av tid som skulle vært brukt til andre ungdommer på institusjonen. Fysisk nærhet, deling av personlig informasjon, vise emosjonelle sider kan være enklere jo bedre relasjon en har ovenfor ungdommen.

Særlig i hverdagen oppstår tidspress, det kan være få møtepunkter med ungdommen, og kjærligheten får andre uttrykk enn i et vanlig hjem. Informantene forteller at gjerne flyktige relasjoner med personal som arbeider i mindre stillinger eller tilkallingsvikarer kan være utfordrende i forhold til kjærlighet. De flyktige møtene med ungdommen gjør at det fremstår u genuint for dem å si «glad i deg» eller vise følelser til noen du møter sjeldent. Mangelen på tid, og ulik personalgruppe kan gjøre det vanskelig å jobbe med kjærlighetsbegrepet. De prioriterer å bruke tiden på å fylle behov og legge til rette for dialog med ungdommen.

Kjærlighet setter i gang dype følelser på flere plan, og nestekjærlighet kan være begrepet som er nærliggende i den grad målet om empati og omsorg henger sammen. På samme tid argumenterer forskere at omsorgen en utøver til andre kan inneha en plikt om å hjelpe, uten å inneha kjærlige følelser tilknyttet

omsorgsutøvelsen (Hennum, 2002; Neumann, 2012). I en barnevernsinstitusjon blir omsorgen definert i rollen som profesjonsutøver og konkrete arbeidsoppgaver.

5.3 Omsorg og implementering

Som tidligere nevnt i argumentasjonen om det juridiske bakteppet er kjærlighet lovfestet i barnevernsloven. En av de ansattes viktigste jobb i arbeid med ungdommen er å møte dem med kjærlighet og forståelse. Disse begrepene er nå lovfestet. En ungdom har ikke juridisk rett til å motta kjærlighet, men ansatte på barnevernsinstitusjonen skal strekke seg etter å utøve trygghet, kjærlighet og forståelse. Kjærlighet kan dermed være ett av flere momenter i en større, helhetlig vurdering av for eksempel omsorgssvikt i rettslig praksis. Hva kjærlighetsbegrepet innebærer, vil variere avhengig av den enkelte situasjon.

I 2018 ble kjærlighetsbegrepet implementert i barnevernloven. Bakgrunnen for implementeringen kan forstås både på bakgrunn av internasjonale forpliktelser gjennom FN- sambandet, og at FNs barnekonvensjon gjelder som norsk lov. Kjærlighetsbegrepet bør følgelig, som et minimum, forstås ut ifra hvordan det skal tolkes i konvensjonen. Et begrep som kjærlighet, favner naturligvis vidt, men det finnes enkelte holdepunkter utledet av FNs barnekomite. Hver konvensjon i FN har en komite som utgir generelle kommentarer om hvordan bestemmelsene i konvensjonen skal tolkes. De generelle kommentarene er verdifulle retningslinjer for tolkingen og anvendelsen av barnekonvensjonen (Prop. 106 L (2012-2013) s. 141). I Barnekomiteens generelle kommentar nr. 13 punkt 20 b står det;

«Omsorgssvikt innebærer at de som er ansvarlige for barns omsorg, unnlater å tilfredsstille deres fysiske og psykiske behov og beskytte dem mot fare. Denne kategorien vold omfatter blant annet psykisk eller følelsesmessig omsorgssvikt: blant annet manglende emosjonell støtte og kjærlighet, kronisk mangel på oppmerksomhet, manglende sensitivitet hos omsorgsansvarlige, som gir seg uttrykk i at de overser små barns vink og signaler, og barns opplevelse av vold, stoffmisbruk eller misbruk av alkohol i hjemmet».

Barnekomiteen gir med dette visse holdepunkter for å forstå kjærlighetsbegrepet. Ansatte har plikt til å forhindre omsorgssvikt, blant annet gjennom å utøve oppmerksomhet og sensitivitet ovenfor ungdommen. Fylkesnemnda kan fatte vedtak om overtakelse av omsorgen for et barn. Dette kan være på bakgrunn av alvorlige mangler ved den daglige omsorgen. Brudd på krav om omsorg etter barnevernloven, vil følgelig kunne få direkte rettslige konsekvenser. Dette er til forskjell fra kjærlighet, som ikke har tilsvarende rettsvirkning.

5.3.1 Kjærlighet som omsorg

På institusjon er det barnevernsansatte som har ansvar for den daglige omsorgen. Samtlige informanter uttrykker at omsorg handler om å følge opp avtaler, gi kjærlighet og se den enkelte ungdommen. Funnene viser at informantene er delt. I spørsmål om hva informantene tenker om implementering av kjærlighet i loven svarer de følgende;

Anna er noe mer tilbakeholden i sin analyse. Hun gir uttrykk for at implementering av begrepet er en normal utvikling, da kjærlighet er noe man jobber etter på en barnevernsinstitusjon. Vegard sier: *«Kjærlighet er et stort ord, og på en institusjon må man utvise profesjonell kjærlighet. Dette innebærer at vi setter grenser etter de regelverk vi må forholde oss til».*

Andreas tenker at implementeringen er en god ting, da det vil bidra til at ungdom kan føle seg elsket, at vi faktisk bryr oss. Likevel er det vanskelig å si konkret hva kjærlighet er. Han stiller spørsmål om hvordan kjærlighet kan være et krav, dersom det ikke er noe konkret. Samtidig synes Andreas det er vanskelig å vise kjærlighet til en annen uten å få det tilbake. Likevel syns han at det er spennende at kjærlighet er blitt implementert i barnevernloven. På samme tid ser han nyansene av det. Emily sier det er fint for ungdommene at begrepet står i loven, fordi det markerer en betydning. Samtidig er det et ord som alle andre ord. Det er antagelig veldig mange ulike tanker og meninger om hvordan begrepet tolkes.

Informantene peker dermed på kjærlighet med hensyn til hvordan en bør handle

ovenfor den andre. Implementeringen av kjærlighet må forstås som en symbolsk verdi.

Ansatte kan bruke kjærlighet som verdi i deres vurderinger og beslutninger. Informantene signaliserer en forventning at de møter ungdommen med kjærlighet. Kjærlighet i lovverket kan bidra til en markering, eller symbol på noe positivt. Utøvelsen av kjærlighet i praksis åpner opp for tolkning og skjønnsmessige vurderinger ovenfor ungdommen.

Neumann har vært en sterk kritiker av implementeringen av begrepet kjærlighet i loven. I både 2012 og 2021 taler hun om et «kjærlighetskrav». At hun anvender dette begrepet i 2012, er forståelig da det på dette tidspunkt ikke var klart hvilke rettsvirkninger begrepet ville få i loven. At Neumann fortsatt i 2021 taler om et «*krav om kjærlighet*» anser jeg som uheldig. Hun er tydelig på at det er «*stor forskjell mellom å tillate kjærlighet og kreve kjærlighet*». Hun viser videre til forskning som underbygger det standpunkt at kjærlighet er et vanskelig begrep, og at man heller bør bruke et begrep som omsorg.

Min kritikk av Neumann retter seg ikke mot dette faktum. Jeg ser det slik at hun feiltolker rettsvirkningene av implementeringen. Hun skriver blant annet at implementeringen tyder på en «*utvikling der staten krever av de kvinnelige arbeidstakerne at de skal yte mer følelser, som kjærlighet*» (Neumann, 2021, s. 300). Det finnes ingen holdepunkter for at det er tale om et krav fra staten. Verken bestemmelsens ordlyd, lovgivers intensjon, lovens forarbeider eller rettspraksis, peker i den retningen. Alt tyder på at kjærlighetsbegrepet har symbolsk virkning, og at implementeringen ikke medfører noen endret rettstilstand.

5.3.2 Grensesetting, struktur og forutsigbarhet

Kjærlighet blir gjentatte ganger knyttet til omsorg fra informantene. I møte med ungdom i sårbare situasjoner har sosialarbeideren et formål om å sikre trygge oppvekstvilkår og yte hjelp etter behov. I noen situasjoner vil hjelp kunne bety grensesetting der det er nødvendig av hensyn til ungdom. Informantene er tydelig på

at det kan være vanskelig å utøve både kjærlighet og omsorg, når grensesetting er en del av arbeidet. Flere av informantene svarer ulikt rundt tanker om hva god omsorg kan være;

Andreas forteller; *«Grensesetting er en stor del av å utøve god omsorg til ungdommen. Du er trygg voksen. Du vet hva du står for, og de vet hvor de har deg»*. I tillegg legger han i stor grad vekt på at grensesetting, regler og rutiner på barnevernsinstitusjonen kan være positiv i form av struktur, og forutsigbarhet ovenfor ungdommen. På samme tid bør ikke ansatte være for rigide, og utøvelsen av skjønn står sentralt i arbeid med ungdom.

Anna sier; *«God omsorg er en voksen person som ser deg. Hører på deg, hjelper deg, men også viser at det er grenser. For grensetting er absolutt en form for kjærlighet og omsorg, selv om de gjerne sier noe imot det. Så gir det også veldig trygghet for de å ha rammer. Gi nærhet, man skal ikke være redd for å klemme eller sitte inntil»*.

Både Anna og Andreas viser til at grensesetting kan skape gode rammer, forutsigbarhet og er en del av utøvelsen av omsorg. Å vise ungdom at man bryr seg, gjennom grensetting og regler er en balansekunst. Informantene er tydelig på at kjærlighet er grunnleggende på barnevernsinstitusjonen. I tillegg handler det om å ha et grunnleggende menneskesyn. Å skape gode rammer, struktur og forutsigbarhet er viktig ovenfor ungdommen for deres utviklingsprosess. Neumann og Hermansen (2018) belyser at arbeidet på barnevernsinstitusjon har endret seg. Det har gått fra regler, rutiner og likebehandling, til at det blir individuelt tilpasset den enkelte ungdom.

Mine funn viser derimot at det er et spenningsfelt mellom likebehandling ovenfor alle ungdommene og individuell tilpasning. Individuelle avtaler i hverdagen spiller en viktig faktor for ungdommen, og skjønn blir utøvd som en del av omsorgen. Emily formidler at ansatte må balansere mellom å utøve skjønn, og samtidig sette grenser for ungdommen. Hun beskriver;

«Det kan være vanskelig for ansatte å være tydelig voksen. Det er noen ganger enklere å være kompis enn å være klok. Man kan leke og tulle, ikke minst ha det gøy sammen og le. Men det er også viktig å være der i de vanskelige situasjonene. Den samme personen som er tydelig og setter en terskel for forventninger og krav. For det er sånn livet er. Det er kjærlighet og omsorg å lære folk hvordan livet er. Disse ungdommene som bor på institusjon trenger det mer enn noen andre, fordi de går glipp av mye på veien».

På samme tid argumenterer Ada Engebriksen (2002, s. 172) at idealene for god omsorg, slik den forstås i Norge, kan hindre forståelsesrammen ovenfor annet kulturelt og etnisk bakgrunn. Oppdragelse og hva som anses som positivt i en kultur, trenger ikke nødvendigvis å stemme overens med ansattes oppfattelse av hva som er god barndom og omsorg.

Flere av informantene forteller at en skal arbeide traumesensitivt ovenfor ungdommen, og at en må tilpasse seg den enkelte. Ansatte kan på en side ha en oppfattelse om at ungdom i sårbare situasjoner, har behov for ros når visse oppgaver blir gjennomført. Det foreligger en generell tanke om at ros fører til at ungdommen kan føle på mestring i hverdagen. Andreas forteller at det kan være spesielt i forhold til samhandling med biologiske foreldre, hvor de ytrer et ønske om å sette tydeligere rammer og grenser ovenfor ungdommen. Ansatte forteller til de biologiske foreldrene hva som er institusjonens forståelse av god omsorg. Omsorgen er basert på traumbasert omsorg og relasjonsbygging. Andreas sier; *«Det har hendt at vi må sette grenser for hvor lenge en ungdom kan lese lekser, fordi det kan bli for mye, og ungdommen kan sitte langt på natt».*

Det kan være nærliggende å tenke at ungdommen med minoritetsbakgrunn har en forventning om at slik er det ut fra sin kulturelle bakgrunn. Ungdommene på institusjonen gjør gjerne husarbeid og får penger som belønning. En av informantene forteller at ungdommen med minoritetsbakgrunn stiller seg undrende til dette, da slike oppgaver som matlaging, vasking og klesvask er forventet i det biologiske

hjemmet uten å få betalt. Omsorgen fra ansatte speiles ut fra hvilken kulturell bakgrunn de har, og deres tanker om hva som er god omsorg. I tillegg kan både biologiske foreldre og ungdom med minoritetsbakgrunn inneha en annen oppfatning av hva som er god barndom og omsorg.

5.3.3 Subjektivitet i barnevernsfaglig kontekst

Ansattes bruk av skjønn kan knyttes til at kjærlighet forstås som noe relativt og utfordrende å definere. Handlingsrommet for skjønnsutøvelsen kan både bli økt og redusert, når kjærlighetsbegrepet blir satt inn i lovverket. Skjønnen til den enkelte ansatt blir innskrenket i form av at den profesjonelle *skal* møte ungdommen med kjærlighet. På en annen side kan en argumentere for at kjærligheten som utøves i praksis ikke er tydelig definert, noe som igjen utvider handlingsrommet. Thrana (2013) skriver at kjærlighet er en del av den profesjonelle kompetansen i barnevernfaglig arbeid. Det er nærliggende å tenke at lovendringer kan åpne opp for at kjærlighet blir en del av den profesjonelle kompetansen.

Cecilie B. Neumann og Åsmund Hermansen (2018) viser til en endring innenfor barnevernspolitikken. Gjennom de siste årenes fokus på traumebevisst omsorg og relasjonsarbeid har endringene vært markante. Neumann og Hermansen (2018) påstår at det er tatt et større utgangspunkt i hva den enkelte har behov for. Det har gått fra å følge like regler, rutiner og likebehandling, til at det i større grad individuelt tilpasses behandling og omsorg.

Med andre ord kan lovendringen gi adgang til at sanntiden aksepterer kjærlighet i større grad fra en profesjonell yrkesutøver, enn det har vært tidligere.

Informantenes forståelse av kjærlighet, herunder omsorg, kan variere ut fra den enkelte ansatt. Informantene mente også at kjærlighet munner ut i holdninger og verdier, hvilket igjen uttrykkes gjennom ulike handlinger. Informantene argumenterer for at lovendringen ikke nødvendigvis utgjør en reell forskjell på barnevernsinstitusjonene.

Informantene formidler at kjærlighet kan være utfordrende, da dette er et subjektivt og relativt begrep, og kan være forskjellig for alle. Samtlige at informantene uttrykker at det ikke oppleves som et økt krav eller forventninger etter at kjærlighet ble implementert i loven. På samme tid anser alle informantene kjærlighet som sentralt og grunnleggende behov overfor ungdommer på institusjonen. Likevel er det ulikt hvordan de forstår og viser kjærlighet til de ulike ungdommene.

5.3.4 Omsorg og kjærlighet: en giver og en mottaker

Hennum (2002) poengterer at en bør skille mellom omsorg og kjærlighet. I likhet med Hennum (2002) er informantene enig om at en kan elske uten å utøve omsorg. Omsorgen handler om å se etter, passe på og hjelpe praktisk (Hennum, 2002, s. 113). Med dette kan ungdommen på barnevernsinstitusjonen få omsorg fra ansatt gjennom praktiske formål. De kan likevel føle på mangel av kjærlighet. Leira (1992) skriver at omsorgen gis med utgangspunkt av plikt og ansvar. Det er ikke nødvendigvis en dårligere relasjon enn de som utøver omsorg med følelsen av varme og kjærlighet. Informant Nanna forteller;

«Jeg tror nok at bak alle handlingene så ligger det et ønske om at ungdommene skal få noe godt ut av det også. Uansett om det gjelder hva de skal ha til middag eller grensesetting. Jeg tror det er et ønske om at det er for deres eget beste, og at de skal ha det bra (...) Å gi god omsorg er alt fra ha et godt sted å bo, et eget rom hvor du kan utfolde deg, til å få mat og ernæring som er veldig viktig (...) Et voksent individ som har noen som bryr seg om dem og de kan ha noen som følger dem opp med alt av legeavtaler og på en måte gi dem noen som bryr seg. Vet hvem de er og kjenner dem godt».

Nanna er dermed opptatt av intensjonen bak handlingene, som knytter kjærligheten og omsorgen ovenfor ungdom på barnevernsinstitusjonen. Hun forteller også at det ikke bare er praktiske løsninger og handlinger, for da kunne barnevernsinstitusjonen «bare leid hybel til dem og sendt dem matkasse». Nannas tanker er tosidig, hvor omsorg i relasjonen innebærer både en praktisk og emosjonell side. Nannas

argumenter kan knyttes opp mot Wærness (1992) som er opptatt av at omsorgen involverer to mennesker, både den som gir og mottar. Som tidligere skrevet er det tre sentrale relasjoner med utgangspunkt i omsorg. Den første er omsorgsgiver som utøver til en som klarer å gi denne servicen selv. Med andre ord kan ungdommen utøve omsorgsfulle handlinger selv. Barnevernsansatte bistår med praktiske gjøremål som eksempelvis vaske klær, lage matpakke og middag til ungdom som kan gjøre dette på egenhånd. Den andre er knyttet til gjensidighet, hvor partene gir og får omtrent det samme. Her kan man vise gjensidig respekt og affekt i relasjonen mellom ansatt og ungdom. Det tredje er ansatt og ungdommen i en avhengighetsrelasjon. Her er ungdom, som mottar omsorg, avhengig av den som gir omsorg. Eksempelvis kan ungdommer ha behov for penger til bussbillett. Ungdommene er avhengig av å spørre en ansatt om midler til bussbillett.

Slik jeg ser det, kan ungdommer ha ulike behov knyttet til omsorg i en barnevernsinstitusjon. Det foreligger i spenningsfeltet mellom den som gir og mottar. Personen i situasjonen må tilpasses, slik at ungdommen føler seg ivaretatt. Omsorgen som blir utøvd i relasjonen har en praktisk og emosjonell side. Barnevernsansatte kan eksempelvis vise ungdommen hvordan man vasker klær. Tanken kan være velment i form av at den ansatte ønsker at ungdommen skal utvikle seg og bli mer autonom. Ungdommen kan klare å vaske klær selv, dersom hen har trent på dette. Omsorgen kan på samme tid vises gjennom å vise respekt, og tale sant ovenfor hverandre. Både den ansatte og ungdommen får igjen fra hverandre. Dersom ungdommen er yngre, og har andre utfordringer, kan det være at ungdommen er avhengig av at ansatte vasker klær. Her er ungdommen i en avhengighetsrelasjon ovenfor barnevernsansatte. Omsorgen blir dermed ulik ut fra ungdommens situasjon.

Neumann (2021, s. 298) gir uttrykk for at omsorg har en følelsesmessig side og praktisk side. Praktisk omsorg kan både utføres på gode og dårlige måter, og henger indirekte sammen med omsorgsutøverens og mottakerens følelser. Omsorg har dermed en dobbelthet om det som gjøres og måten det gjøres på. Ansatte utøver omsorg når de lager mat, vasker klær, har samtaler med ungdommene og følger opp avtaler. Omsorg knyttet til kjærlighet har en indirekte sammenheng med ansattes og

ungdommens følelser. Samtlige informanter tenker at omsorg er å være til stede, grensesetting og vite hva ungdommen liker.

5.3.5 Spenningsfeltet mellom privat sfære og jobb

Det kan være utfordrende å være i spenningsfeltet mellom privat sfære og jobb. Informantene sier at ungdommen på barnevernsinstitusjonen tviler på deres motivasjon for å utøve kjærlighet og omsorg. Den ansatte trer inn i en privat sfære, da barnevernsinstitusjonen er et hjem for dem. Den profesjonelle blir delaktig i deres hverdag, og utøver omsorg ovenfor ungdom. En kan argumentere for at den «profesjonelle kjærligheten» er en jobb, mens i privatlivet dukker den opp spontant og bunner i følelsesmessige årsaker. Informantene forteller at det kan være utfordrende når ungdom innser at kjærligheten er en del av jobben. Med andre ord kan rammer og profesjonaliteten hindre ungdom å oppleve «ekte» og «optimal» kjærlighet. Det kan dermed stilles spørsmål om hvilke forventninger ungdom har til kjærligheten og omsorgen som utøves.

Rollen som profesjonell handler om å kompensere for «foreldrerollen», og samtidig distansere seg privat fra ungdom. Dette virker som klare motsetninger. Likevel gir informantene uttrykk for at denne motsetningen ikke har faste grenser. Omsorgen som barnevernsansatte gir til ungdommen går fra å være privat sfære til en del av offentlig arbeidsrolle. Løvlie (1990) er tydelig på at koblingen mellom det private og offentlig er når omsorgen er en del av definerte roller og arbeidskontekst. Storø (2016) mener at det foreligger en overføring på tvers av kategorier, hvor det private går over til det profesjonelle. Spesielt i en barnevernsinstitusjon finner man at ungdom er i deres private sfære, da de bor der. Barnevernsinstitusjonen er deres hjem. Likeledes befinner man seg i en offentlig sfære ovenfor ansatte, da de har en profesjonell rolle og arbeidskontekst. Ungdom uttrykker et ønske om kjærlighet som muligens ligger innenfor den private sfære, mens barnevernsansatte kan stå i det offentlige rom.

I tillegg kan en spørre hva slags type forventninger ansatte har ovenfor den enkelte ungdom. Neumann (2012, s. 302) stiller seg spørrende til om kjærlighet skal

innebære et krav om rett sinnelag. Man gir kjærlighet med de rette følelse med et ønske om godhet og nærhet. Videre bør man inneha en referanseramme med morskjærlighet. Informantene er opptatt av å vise og si til ungdom at de virkelig bryr seg. De ønsker å si til ungdom at det er noe mer enn bare jobb. Dette kan videre forstås som at den profesjonelle er på jobb, samtidig som de har muligheten til å utøve kjærlighetsfulle handlinger. Det er ikke nødvendigvis slik at alle ungdommer man møter, også føler på kjærlighet. Samtidig kan en ungdom føle at en ansatt bryr seg og gir omsorg, uten å føle på kjærlighet. Hvilken kjærlighetsforståelse man legger til grunn har dermed noe å si i en barnevernfaglig kontekst. Det er nærliggende å tenke at den «foreldrelignende» kjærlighet kan være til hinder for den profesjonelle rollen. I tillegg kan en ikke forvente eller «kreve» bestemte følelser mellom den ansatte og ungdom på barnevernsinstitusjon.

Mine funn viser at ansatte gir mye av seg selv i relasjon med ungdom. Det er deres holdninger og verdier, i tillegg til utøvelse av omsorg, som peker på at de gjør jobben, fordi de virkelig bryr seg. En kan likevel stille spørsmål om de ansattes beskrivelse av det de gjør, stemmer overens med det vedkommende faktisk gjør. Kjærligheten kan være tvetydig. Opplevelsen av kjærligheten man ønsker å gi, kan skille seg fra opplevelsen av kjærlighet mottakeren har. En kan stille spørsmål om det ligger noe i hvordan føringene og rammene ovenfor den profesjonelle legges for kjærligheten? Den profesjonelle representerer barnevern både som organisasjon og institusjon. I tillegg skal en utøve kjærlighet i ungdommens sfære.

Det foreligger en kompleksitet ved det subjektive forholdet ved kjærlighet. Samtlige informanter hentyder at kjærlighet er subjektive opplevelser. Spesielt Andreas viser til at kjærligheten som forsøkes å gis av den ansatte, kan oppleves ulikt for den som mottar. Den ansatte på barnevernsinstitusjonen utøver «profesjonell» kjærlighet på institusjon, samtidig som de er i den private sfæren, hjemmet til ungdommene. Å ha kjærlighet som en del av en jobb kan være til hinder for at kjærligheten kan oppfattes som spontant og genuint. Ungdommene kan oppfatte at de ansatte utøver kjærligheten fordi de må, ikke for at de genuint ønsker det selv. Kjærligheten og omsorg kan videre tolkes som noe uekte og falskt, for det er en del av jobben.

Informant Emily forteller at de stadig får høre at ungdommen sier at hun får «betalt for den jobben vi gjør, og derfor bryr jeg meg egentlig ikke». Utsagnet kan oppfattes i den grad ungdommen stiller spørsmålstegn ved ansattes motivasjon for å utøve kjærligheten. Å jobbe på barnevernsinstitusjon som en del av en organisasjon, og samtidig utøve kjærlighet i privat sfære, kan utfordre det *genuine* barnevernsbarn etterlyser.

5.3.6 Omsorg og emosjonelle uttrykk

Funnene viser at informantene uttrykker emosjonell tilknytning til ungdommen, som videre fører til frustrasjon og sorgmodighet. Hovedsakelig knyttet til utflytting ved endt opphold på barnevernsinstitusjonen. En informant sier at ungdommen bør se sårbarhet, da dette er medmenneskelig. På samme tid viser informantene til at balansegangen mellom å vise følelser og være profesjonell. Det er ungdommen som er i sentrum, ikke den enkelte ansatte. Ivaretagelsen av den enkelte ansatte skal være bak «lukkede dører», inne på kontoret eller gjennom «debrifing» med andre kollegaer. Informantene reflekterer rundt at det handler om at den enkelte ansatte deler kun ved relevans for ungdommen, og at en ikke gråter på jobb grunnet privatlivet.

Det er nærliggende å tenke at arbeidet på barnevernsinstitusjonen er et hjelpeyrke, og den profesjonelle skal være en som hjelper, ikke den som trenger emosjonell støtte eller hjelpen selv. Thrana (2013) beskriver en situasjon der foreldre og ungdom har vært i samvær hvor ansatte tydelig viser emosjonell tilknytning og opprørthet. Thrana understreker viktigheten av balansegangen mellom det å vise kjærlighet i profesjonelle sammenhenger og personlige følelser. Funnene viser at informantene beskriver at de ikke kun viser, men holder i tillegg igjen reaksjoner som irritasjon og sinne. Det forventes at de er rolig og avbalansert. I hjemmet og privat kan ansatte vise sinne og heve stemmen. En kan stille seg kritisk om det i enkelte tilfeller kan anses som en form for undertrykking av opplevde følelser. Videre kan det forekomme et skille hvor man er mer «ekte», «naturlig» og «ufiltrert» i hjemmet, enn man er på jobben.

Kjærlighet blir dermed noe mer enn nestekjærlighet, dersom en inkorporerer det følelsesmessige perspektivet. Kjærligheten trenger ikke være ektefølt, men en *genuin* følelse av å bry seg kan være sentralt. Samtlige informanter uttrykker at å vise at man bryr seg om ungdom er en sentral del av å vise kjærligheten. Det er nærliggende å tenke at kjærlighet foreligger i relasjonen. Dersom en likevel ikke føler det, kan man diskutere om en kan forvente at ansatte viser følelsene uansett. Emosjonelle uttrykk er nødvendige i noen tilfeller mener informantene, dette for å bryte noen av de formelle rolleforventningene. Kjærligheten innebærer noe følelsesmessig når det beskrives *å bry seg om ungdommen*.

På samme tid forteller informantene om utfordringer i gitte situasjoner, hvor følelser slik som irritasjon og frustrasjon fremkommer. Selv om den enkelte ansatte kjenner at man bryr seg om ungdommen på barnevernsinstitusjonen, så har man enkelte ganger lyst til «å trekke seg unna». Det kan koste litt å være i relasjonen. Flere følelser er i sving, men som man ikke nødvendigvis spiller ut direkte i møtet med ungdommen. Å stå i relasjoner og vise positive, gode følelser, kan koste for den enkelte ansatte. Dette er interessant å reflektere rundt, i forhold til spørsmålet om hvor stor grad barnevernsansatte skal involvere det følelsesmessige aspektet i arbeidet sitt.

De utfordrende nyansene ved innføring av kjærlighet i barnevernloven er viktig å ta på alvor. Neumann (2012) viser til at kjærlighet kan knyttes til nærhet og emosjoner i den profesjonelle rollen. Dette kan være utfordrende å finne ut av på egenhånd. Når går man fra å være profesjonell til å bli for nær og privat ovenfor ungdommen? Informantene ga ikke et entydig svar, men flere pekte på at informasjonen de forteller om seg selv, skal være relevant for ungdommen. Janne er opptatt av at forholdet ikke må «bli for kompis», hvor man deler privat informasjon. Eksempelvis skal ikke en ansatt kjøpe ting til ungdommen med egne penger, eller ta dem med i private hjem. På samme tid er det sentralt at den enkelte ansatte ikke blir for «passiv», da dette kan hindre en god relasjon. Thranas (2016) beskrivelse av barnevernstiltaket New Page, står delvis i kontrast til eksempelet. De ansatte hadde i

barnevernstiltaket mulighet til å invitere ungdommen hjem for å se på film og spise pizza.

Her vises det til variasjon i hva som inngår i den profesjonelle rollen og ikke. I forlengelse av det, kan kontrastene både handle om personlige oppfatninger, struktur i organisasjonen eller ledernes retningslinjer. Dette kan følgelig ikke fastslås.

5.3 Anerkjennelse

Kjærlighet på barnevernsinstitusjon kan ut fra teorier og funnene mine bestå av ulike elementer. De kan belyses både alene og utspille seg i kombinasjon med hverandre. Ifølge Honneth (2008) er anerkjennelse et grunnleggende menneskelig behov som forutsetter gjensidighet. I tillegg er menneskers trivsel og sosiale interaksjon betinget av anerkjennelse. Anerkjennelsens bidrag til kjærlighet på barnevernsinstitusjon er at den beskriver åpenhet ovenfor den andre. Den belyser sidene ved kjærlighet som å handle etisk. Anerkjennelse vil dermed si at de ansatte viser gjensidighet, åpenhet og etisk atferd.

Informantene beskriver at de viser kjærlighet og anerkjennelse, selv om ungdom utagerer. Kjærlighet er ikke betinget av hvordan ungdommen oppfører seg. Kjærlighet som anerkjennelse bidrar til at ungdommen kan tilegne seg fysisk og emosjonell bekreftelse. Samtlige informanter tenker at ungdommen har behov for å bli sett på som unike, og at den enkelte profesjonsutøverens ser «bak ungdommens smerteuttrykk». På samme tid formidler Nanna at utholdenhet i relasjonen og gjensidighet er sentralt som en del av å anerkjenne og vise kjærlighet ovenfor ungdommen. Gjennom informantenes bruk av omsorg, ansvar, respekt og forståelse kan en tolke kjærlighet som anerkjennelse bredt. Anerkjennelsen handler i stor grad om kombinasjonen av å vise emosjoner og kjærlighetshandlinger ovenfor ungdom. Den enkelte ungdommen som tar imot kjærligheten, kan føle på kjærligheten, og andre ganger ikke.

Som tidligere nevnt er anerkjennelse som verdi nedskrevet i *Det yrkesetiske grunnlagsdokument* nedfelt av Fellesorganisasjonen i 2019. Informantene uttrykker at kjærlighet som anerkjennelse har flere betydninger ovenfor ungdommen på barnevernsinstitusjon. Å vise respekt, tillit og åpenhet gjør at en kan anerkjenne den enkelte ungdommen og danne relasjon. En informant argumenter for at ungdom utvikler seg når «den enkelte ungdom føler seg sett og kan medvirke i sin egen hverdag». Thrana (2015) viser til at virkeligheten av ungdommens utviklingsprosess er mer sammensatt og komplekst enn det teoretiske perspektiver viser.

Som tidligere skrevet, bemerker Neumann (2021), at de ansattes midlertidighet på arbeidsplassen er en utfordring. Det er like viktig å være seg bevisst at ungdom ikke skal påtvinges kjærlighet av mennesker de har sporadisk kontakt med. Ved utskifting av vaktlag og ansatte på barnevernsinstitusjonen blir det med andre ord utfordrende for relasjonen mellom ansatte og ungdom. Kortvarigheten av vakter og bytter av forskjellige voksne på barnevernsinstitusjonen kan gjøre det vanskelig å etablere gode, stabile relasjoner. Lederne på barnevernsinstitusjonen viser til at det er ansatte på barnevernsinstitusjonen som arbeider i en fulltidsstilling, som har et overordnet ansvar overfor ungdommen på institusjonen. I tillegg er det den som er på vakt til enhver tid, et ansvar i tidsrommet de er på jobb.

Kjærlighet som anerkjennelse kan dermed kun utøves med korte intervaller på barnevernsinstitusjonen. Mine empiriske funn viser til at det handler om å vise at man genuint bryr seg om ungdommen man møter. Dette er en ikke-observerbar del av kjærligheten. På samme tid kan man finne observerbare handlinger av kjærlighet, som utøves i praksis. Gjennom eksempelvis *fysisk nærhet og emosjonelle uttrykk*. Informantene forteller om nærhet, kjærlige ord og vise emosjoner som sentrale verktøy for å danne relasjon, gi kjærlighet og utøve omsorg. Videre kan en argumentere med at *vedvarende pågangsmot* ovenfor ungdommen viser til den ansattes styrke til å stå i vanskelige situasjoner, stå i motstand og ikke gi opp.

5.3.1 Vedvarende pågangsmot i relasjonen

Informantene forteller at vedvarende pågangsmot i relasjonen anses som en del av kjærligheten og anerkjennelsen overfor ungdom på institusjon. Å stå i utfordrende situasjoner, se bak atferd og tåle ungdommens smerteuttrykk er en del av arbeidet. På samme tid skal en utøve anerkjennelse og omsorg med godhet. Honneths (2008) teori om kjærlighet som anerkjennelse kan kobles til vedvarende pågangsmot i relasjonen. Anerkjennelsen er dog betinget av at mor og barn er blitt uavhengige av hverandre, men samtidig har en kjærlighetsrelasjon basert på gjensidighet. Ubetinget av deres avhengighet av hverandre. Prosessen i relasjonen mellom foreldre og barn består av vedvarende pågangsmot fra foresattes side på tross av at barnet er blitt avhengig av en selv. Informantene reflekterte at vedvarende pågangsmot var et tydelig kjennetegn på spørsmål om hvordan en ansatt kan praktisere kjærlighet.

Informantene snakker om «å tåle deres smerteuttrykk», «stå i avvisning» og «vise at vi kan stå i sølepytten og dritten sammen». I tillegg er de ansatte særlig opptatt av å få etablert relasjon med ungdommen, slik at når de ikke ønsker hjelp og omsorg, så kan ungdommen likevel ta imot omsorg. Det er dermed nærliggende å trekke paralleller mellom Honneths (2008) mor og barn relasjon og relasjonen mellom ungdom og ansatte. Foreldre står med sin ungdom og deres motstand, spesielt knyttet opp mot autonomi og lærer dem å bli selvstendig. På samme måte kan ansatte beskrive sine ungdommer, ved at de viser utfordrende smerteuttrykk eller avvisning. Dette er i harmoni med Otnes (2021, s. 91) sin beskrivelse av å ha *utholdenhet i relasjonen*, hvor ansatte må være villig til å stå i relasjonen og holde ut.

Det vil derimot forekomme utfordringer dersom den ansatte prøver å balansere pågangsmotet og samtidig dyrke ungdommens uavhengighet. Informantene formidler at det er viktig å debriefe og få veiledning av arbeidsplassen, slik at man kan ivareta seg selv i relasjonen med ungdommen. Informantene snakker om å «prate ut» om vanskelige situasjoner på arbeidsplassen. Det kan sette i gang følelser hos ansatte som de har behov for å drøfte med en annen kollega.

Som tidligere nevnt viser Honneth (2008) til at løsrivelsesprosessen, hvor den voksnes frustrasjonstoleranse blir satt på prøve. På tross av prøvelsen bemerkes det likevel at relasjonen er en kamp som er verdt å vinne. Informantene formidler at dersom de ansatte er villige til å "stå i dritten sammen" med ungdommen, utøver de vedvarende pågangsmot. Gjennom nærhet og kjærlige ord som ansatte utøver, kan de bekrefte ungdom som en unik person. Ungdommen kan føle seg sett, og anerkjent for den man er uansett om løsrivelsesprosessen er gjennomført.

5.3.2 Anerkjennelse i en løsrivelsesprosess

Kjærlighet som anerkjennelse i en løsrivelsesprosess kan en belyse ut fra en institusjonell kontekst. Det kan likevel stilles spørsmål hvorvidt ansatte har den samme kontinuerlige og stabile relasjonen med ungdom på institusjonen som det er i et «vanlig» hjem. Informantene er tydelig på at hjemmet til ungdommen på barnevernsinstitusjonen ikke er som et «vanlig» hjem. Janne og Vegard forteller at det er «*mange ansatte, ikke bare to som skal passe på ungdommen*», videre at det er «*kanskje 20-30 stykker som ungdom må forholde seg til*». I en institusjonell kontekst, kan en dermed argumentere for at en ikke kan forvente av ansatte med lav stillingsprosent å inngå i de nærmeste relasjonene med ungdommen. Informantene forteller at de tenker på ungdommene etter arbeidstiden, men at ungdommen «*ikke blir fulgt opp på samme måte som egne barn*». I tillegg til at ansatte ikke kan «*sende melding og høre hvordan det går, for det er noen andre som ivaretar dem mens jeg er vekk*».

Teorien til Honneth (2008) belyses ut fra en foreldre-barn-relasjon, og må derfor problematiseres i lys av den barnevernfaglige konteksten kjærligheten springer ut fra. En skal ikke ta for gitt at alle ansatte på institusjonen etablerer den samme nærheten og relasjonen til ungdommen på institusjonen. Det kan for eksempel komme til uttrykk gjennom måten en ansatt viser kjærlighet på, eksempelvis nærhet og verbale uttrykk. Anna forteller følgende i spørsmål om hvordan ansatte kan praktisere kjærlighet;

«Jeg tror de [ungdom] føler kjærlighet fra de som de knytter seg mest mot. Det er klart at det vil være sånn at knytter seg mer til noen. Det er ofte forskjellig. De [ansatte], de [ungdommen] får best relasjon med, og ja. Sånn er jo alle mennesker, at de føler mer tilhørighet, og føler at noen er mer på bane enn noen igjen (...).»

Thrana (2015, s. 43) poengterer at det kan oppstå utfordringer å anvende Honneths teori i barnevernfaglig sammenheng. Teorien baseres på faseinndeling av individets interaksjon med omverden. Nivådelt modell om mennesket kan virke statisk og lite fleksibel. Det er nærliggende å tenke at virkeligheten av ungdommens utviklingsprosess er mer kompleks og sammensatt (ibid). Anerkjennelse fra Honneths side er en individuell erfaring av selvstendighet og frihet. Menneskers frihet kan oppleves ulikt og er dynamisk. Rettferdighet blir fundamentalt på de sosiale relasjonene som er knyttet opp til anerkjennelse. Han er opptatt av at personen tar del i det sosiale liv og politikk, gjennom intersubjektiv anerkjennelse. Mellom etablerte sosiale relasjoner mellom mennesker, kan mennesket oppnå selvstendighet, frihet og rettferdighet (Honneth, 2008). Gjennom Honneths teori foreligger det en relativisme, der frihet og rettferdighet er stadig i forandring. Det er kulturelt og historisk betinget, men likevel ingen faste størrelser. Kjærlighet kan på samme måte være i forandring gjennom historien (ibid.).

Informantene viser til at den største forskjellen finnes i «Jeg er glad i deg» som sies genuint fra enkelte ansatte. En av informantene forteller at ansatte tenker at det kan bli «litt for nært og direkte», som gjør at de finner andre alternative måter å si det på. Dette kan ses i sammenheng med hvilken grad av involvering den enkelte ansatt har i ungdommens liv. Ansatte med høy stillingsprosent er mer deltakende i hverdagslivet til den enkelte ungdom, enn ansatte med lav stillingsprosent. Samtlige av informantene er tydelig på at de likevel bryr seg om ungdommene, selv om det uttrykkes på forskjellige måter.

I løpende tekst har jeg diskutert for hvordan ansatte forstår begrepet kjærlighet og hvordan det praktiseres på barnevernsinstitusjon. Kapitlet har vært delt inn i delkapitler med hovedvekt på kjærlighet, omsorg og anerkjennelse. Perspektivene

har belyst hvordan en kan forstå og utøve kjærlighet innenfor barnevernfaglig kontekst. I tillegg er det belyst ulike spenningsfelt som oppstår i møte mellom ansatt og ungdom. I neste kapittel vil jeg belyse mine avsluttende refleksjoner og kommentarer.

Kapittel 6

6. Avsluttende refleksjoner og kommentarer

Innledningsvis viser jeg til at barn og unge i barnevernet har påpekt viktigheten av kjærlighet. De siste årene har debatten om kompetanseutviklingen i barnevernet hatt særlig fokus på en relasjonsbasert praksis og den profesjonelle rollen. Denne masteroppgaven har til hensikt å peke på hvilke uttrykk kjærlighet kan ha i profesjonell sammenheng. Et annet sentralt undersøkelsesområde vil være å se hvordan kjærlighet utøves i praksis på barnevernsinstitusjonen.

Implementeringen av kjærlighet i lovverket er likevel mye omdiskutert. Begrepet tolkes med subjektive følelser, som gjør det utfordrende både å definere og håndheve. Kjærlighet er dermed vanskelig å gi et rettslig innhold, og en ansatt bør etterstrebe etter å gi unge *omsorg, anerkjennelse og vedvarende pågangsmot*. Bestemmelsen skal fungere retningsgivende for barnevernsinstitusjoner og andre tjenester.

Min for forståelse var at ungdom på barnevernsinstitusjon er ekstra sårbare i sin situasjon. Videre er det interessant å undersøke fenomenet kjærlighet i en barnevernsinstitusjon, hvor de ansatte er tett på ungdommens daglige liv. På samme tid hadde jeg et kritisk blikk til forståelsen av kjærlighet, og hvordan kjærlighet en skal utøve i praksis. Gjennom intervjuer med ansatte på barnevernsinstitusjon har jeg fått et større innblikk i hvordan kjærlighet kan forstås og utøves i praksis.

Problemstillingen har ikke et entydig svar. Empirien viser til en kompleks og omfattende forståelse ved innføringen av kjærlighet i barnevernfaglig kontekst. Mine funn viser at kjærlighet på barnevernsinstitusjon fremstår som et relativt, subjektiv og omfattende begrep.

Kjærlighet i en profesjonell sammenheng består av omsorg, anerkjennelse og vedvarende pågangsmot. Funnene peker på at kjærlighet er vanskelig å utøve i en barnevernsfaglig kontekst, men ikke umulig innenfor visse rammer. Relasjonen er en parallell mot mor og barn relasjonen som beskrives av Honneth (2008, s. 108), men skiller seg ut ved at de ansattes rolle er midlertidig og dermed skaper utrygghet for ungdommens tilknytning til dem. Relasjonen settes stadig på prøve og krever at den ansatte er villig til å stå i kampene sammen med ungdommen for å styrke deres trygghetsfølelse og tillit. Omsorg og anerkjennelse må være uavhengig av ungdommens løsrivelsesprosess. I denne prosessen vil ungdommen muligens ikke være mottakelig for midlertidig omsorg og uttrykte kjærlighet, men vedvarende pågangsmot i form av fysisk og psykisk tilstedeværelse vil kunne være med på å gi den ansatte sjansen til å vise kjærlighet. Loven forteller ikke direkte hvordan kjærligheten skal utøves, men er en del av lovverket for å ha en symbolsk verdi. Lovverket åpner opp for at kjærlighet, omsorg og anerkjennelse kan utøves som en del av rollen som profesjonsutøver.

Informantene uttrykker at kjærlighetsfølelsene i privatlivet og for egne barn er sterkere. Kjærligheten forstås dermed som noe annet enn kjærlighet i en foreldre-barn-relasjon. Agape-kjærligheten og *ubetinget* kjærlighet er tilknyttet noe mer privat. Begrepet ubetinget viser til at kjærligheten er uten begrensninger, men den profesjonelle rammen og midlertidigheten kan sies å utgjøre en slik begrensning. Informantene formidler at det handler om en annen type relasjon, som vektlegger kjærligheten i den konteksten de er i.

Samtlige av informantene vurderer at kjærlighet overlappes på flere måter av omsorg. På en annen side vises det til at omsorg ikke nødvendigvis utgjør varme og lytting. Kjærlighet innehar en dimensjon som handler om å bry seg på ekte og vise varme overfor ungdom.

Funnene viser videre hvordan den profesjonelle rollen og rammer legger føringer for hvordan kjærlighet kan utøves i praksis. utfordringer har blitt belyst gjennom ulike føringer. Kapitlene har omhandlet ulike spenningsfelt i møte mellom ansatte og

ungdom på barnevernsinstitusjon. Sett i sammenheng vil rammene kunne innskrenke kjærlighetens handlingsrom. Profesjonaliteten blir utfordret i den grad den enkelte ansatte deler for mye av seg selv. I en barnevernfaglig kontekst er det sentralt at ansatte deler personlig, men ikke privat informasjon. Informantene er opptatt av at kjærligheten kommer genuint fra ansatte. I tillegg er debrifing og veiledning verdifullt for å ivareta seg selv i relasjonen.

Mine funn viser at innføringen av begrepet kjærlighet i loven har hatt liten innvirkning på informantenes praksis. Ansatte formidler at de er positive, samtidig som de tenker at de allerede utøver kjærlighet i den grad det er mulig. Kjærlighet, forankret i praksis, kan vurderes som noe utydelig. Ansatte fremmer en usikkerhet om det er noe annet eller mer som forventes av dem ved innføringen av kjærlighet i lovverket. Kjærlighet forstås som en verdi. Kjærligheten blir utøvd som en del av omsorgen og anerkjennelsen overfor ungdom på barnevernsinstitusjon. Det oppstår ulike tolkninger av kjærlighet hos informantene. På en side er utfordringen med kjærlighet selve begrepet. På en annen side er det begrepets relative forståelse, hvordan det skal utøves i praksis.

Å anerkjenne ungdom på barnevernsinstitusjon kan knyttes opp mot kjærlighet og omsorg. Vedvarende pågangsmot i relasjonen handler om å stå med ungdommen i vanskelige situasjoner. En kan ikke forvente at alle ansatte på en barnevernsinstitusjon etablerer nærhet og relasjon i like stor grad overfor ungdommen. Informantene formidler at de likevel bryr seg om ungdommen, men at det uttrykkes på forskjellige måter.

Å forstå kjærlighet som en del av den daglige omsorgen, og samtidig anerkjenne den enkelte ungdom, tenker jeg kan være en betydningsfull praksis på barnevernsinstitusjon. Det kan være lett å fordype seg i regler, retningslinjer og grensesetting, dersom man føler seg usikker i enkelte situasjoner. På samme tid er rammer og grensesetting også en del av oppdragelsen og kjærligheten de ansatte skal utøve overfor ungdom. I forlengelsen av det, tenker jeg at kjærlighet handler om å vise gjensidighet, åpenhet og varme mellom seg og ungdommen.

Kjærlighet er subjektivt, og derfor kan ansatte utfolde seg innenfor den konteksten de befinner seg i.

Litteraturliste

- Barnevernloven. (1992). *Lov om barneverntjenester*. (LOV-1992-07-17-100).
Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100?q=barnevernloven>
- Barnevernpanelet. (2011). *Barnevernpanelets rapport*. Oslo: Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Hentet fra:
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/BLD/Barnevern/2011/barn_evernpanel_ets_rapport.pdf
- Bolstad, I. (2012). *Filosofi og kjærlighet*. Norsk filosofisk tidsskrift, 1, 17–28.
- Brich, M., Miller, T., Mauthner, M. & Jessop, J. (2002). Introduction. I M. Mauthner, M. 67 Brodtkorb, E. & Rugkåsa, M. (2017). *Sosiologisk og sosialantropologisk tenkemåte*. I: Brodtkorb, E. & Rugkåsa, M. *Mellom mennesker og samfunn. Sosiologi og sosialantropologi for helse- og sosialprofesjonene*. Oslo: Gyldendal forlag.
- Engebrigtsen, A. (2002) *Forlatte barn, ankerbarn, betrodde barn... Et transnasjonalt perspektiv på enslige, mindreårige asylsøkere*. NOVA-rapport 7(02).
- Fellesorganisasjonen. (FO) *Yrkesetisk grunnlagsdokument for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsarbeidere*. Hentet fra:
<https://www.fo.no/getfile.php/1324847-1580893260/Bilder/FO%20mener/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.pdf>
- Forskrift om internkontroll i institusjoner. (2008) *Forskrift om krav til kvalitet og internkontroll i barneverninstitusjoner*. (FOR-2008-06-10-580). Lovdata. Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2008-06-10-580>

Goffman, E. (1990) *Stigma: Notes on the Management of Spoiled Identity*. Penguin Books Ltd.

Grønmo, S. (2016). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Bergen:

Fagbokforlaget. Hegel, G. W. F. (2007). *Åndens fenomenologi*. Oslo:

Bokklubben.

Hennum, N. (2002) *Kjærlighetens og autoritetens kulturelle koder: Om å være mor og far for norsk ungdom*. NOVA rapport 19:2002. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.

Honneth, A. (2008). *Kamp om anerkjennelse*. Pax.

Hooper, C.-A., & Gunn, R. (2014). Recognition as a framework for ethical participatory research: developing a methodology with looked after young people. *International Journal of Social Research Methodology* 17(5), 475-488. doi: 10.1080/13645579.2012.753980

Højlund, P., & Juul, S. (2005). *Anerkendelse og dømmekraft i socialt arbejde*. København: Reitzel.

Innst. 625 L. (2020-2021) *Innstilling fra familie og kulturkomiteen om Lov om barnevern (Barnevernloven) og lov om endringer i barnevernloven*. Familie- og kulturkomiteen. Hentet fra:
<https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/innstillinger/stortinget/2020-2021/inns-202021-625l.pdf>

- Johannessen, A., Tufte, P. og Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt.
- Johannessen, A., Rafoss, T.W., Rasmussen, E.B. (2018) *Hvordan bruke teori?* Oslo: Universitetsforlaget.
- Juul, S. (2009). *Recognition and judgement in social work*. *British Journal of Social Work*, 12(4), 403-417.
- Kvale, S. og Brinkmann, S. (2015) *Det kvalitative forskningsintervju*. 3. utgave. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Larsen, E. (2015) *Miljøterapi med barn og unge. Organisasjonen som terapeut*. Oslo: Universitetsforlag.
- Leira, A. (1992) *Welfare State and Working Mothers*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Leseth, A.B. og Tellmann, S.M. (2018) *Hvordan lese kvalitativ forskning?* Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Løgstrup, K.E. (1991). *Den etiske fordring*. Oslo: Gyldendal.
- Løvlie, L. (1990) Omsorgsperspektiver. I Jensen, K. Engelsrud, E., Laudal, T., Løvlie, L., Martinsen, K., Eriksen, T.R. og Rønning, R. (Red.) *Moderne omsorgsbilder*. Oslo: Gyldendal
- Marthinsen, E., & Skjefstad, N. (2011). Recognition as a viture in social work practice. *European Journal of Social Work*, 12(2), 195-212.
- Martinsen, K. (1989). *Omsorg, sykepleie og medisin. Historisk-filosofiske essays*. Oslo: Tano Forlag.

- Merrick, E. (1999). An exploration of quality in qualitative research: Are "reliability" and "validity" relevant? In M. Kopala & L. A. Suzuki (Eds.), *Using qualitative methods in psychology* (pp. 25–36). Sage Publications, Inc. Hentet fra: <https://doi.org/10.4135/9781452225487.n3>
- Neumann, C.B. (2012). *Omsorgsetikk i barnevernet. En refleksjon over det «nye» kjærlighetskravet til barnevernsarbeidere*. *Sosiologi i dag*, 42(3–4), 104–124. Hentet fra: <http://ojs.novus.no/index.php/SID/article/view/1021>
- Neumann, C.B. (2021) Kjærlighet på bestilling: om staten, barnevernsarbeidere og følelser. *Norges barnevern*. 2021(4) Vol 98. 290-350. Hentet fra: <https://doi.org/10.18261/issn.1891-1838-2021-04-05>
- Neumann, C. B. og Hermansen, Å. (2018). *Evaluering av modell for veiledning i akuttinstitusjonene i Bufetat*. OsloMet Rapport 11. Oslo: OsloMet.
- NOU 2016: 16 (2016) *Ny barnevernslov: Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse*. Barne- og likestillingsdepartementet. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/53164b1e70954231b2a09d3fdec1888b/no/pdfs/nou201620160016000dddpdfs.pdf>
- Nygren, A. (1966). *Eros och agape*. Stockholm: Verbum.
- Otnes, L. (2021) «det er bare jobben din...» - en kvalitativ studie om kjærlighet i barnevernets praksis. (Master thesis, NTNU)
- Prop. 133L (2020-2021) *Lov om barnevern (barnevernloven) og lov om endringer i barnevernloven*. Barne- og familiedepartementet. Hentet fra:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-133-l-20202021/id2842271/>

Prop. 106L (2012-2013) *Endringer i barnevernloven*. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Hentet fra:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop-106-l-20122013/id720934/>

Risjord, M. (2014). *Philosophy of social science: A contemporary introduction*. Routledge: Contemporary Introductions to Philosophy

Silverman, D. (2006) *Interpreting Qualitative Data: Methods for Analysing Talk, Text and Interaction*. Third edition. London: Sage.

Skivenes, M. (2020) Barneperspektiv i fokus. I Proff, A., Proff, G. Toresen, G. og Steinrem, I. (Red.) *Barnas barnevern*. Oslo. Universitetsforlag.

Steinrem, I., Toresen, G., Proff, Glorija, og Proff, Alexander (Red.) (2020). *Barnas barnevern: Trygt, nyttig og samarbeidende for barn*. Oslo: Universitetsforlaget

St. Prop. 106L (2012-2013) *Endringer i barnevernloven. (Barnevernloven)*. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Hentet fra:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop-106-l-20122013/id720934/>

St. Prop. 169L (2016-2017) *Endringer i barnevernloven mv. (bedre rettsikkerhet for barn og foreldre)*. Barne- og likestillingsdepartementet. Hentet fra:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-169-l-20162017/id2568801/>

- Storø, J. (2016) Omsorg i barnevernet. I Neumann, C.B., Olsvold, N. og Thagaard, T. (Red.)
Omsorgsarbeidets sosiologi. Bergen: Fagbokforlaget.
- Thomassen, M. (2006) *Vitenskap, kunnskap og praksis: Innføring i vitenskapsfilosofi for helse- og sosialfag*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Thomassen, M. (2020) Fenomenologiens mange ansikter. I Jenssen, D. Kjørstad, M., Seim, S., Tufte, P.A. (Red.) *Vitenskapsteori for sosial – og helsefag*. S. 103-134. Oslo: Gyldendal.
- Thomassen, M. (2020b.) Hermeneutikk som refleksjon og livsfortolkning. I Jenssen, D., Kjørstad, M., Seim, S., Tufte, P.A. (Red.) *Vitenskapsteori for sosial – og helsefag*. (s. 162-182). Oslo: Gyldendal.
- Thrana, H.M. (2013). *Kjærlighet: en kjernekompetanse i profesjonelt barnevernsarbeid?* Tidsskriftet Norges barnevern, 90 (1), 5-17.
https://www.idunn.no/tnb/2013/01/kjaerlighet_en_kjernekompetanse_i_profesjonelt_barneverns
- Thrana, H.M. (2014). *Kjærlighet – en anerkjennelsesrelasjon i arbeid med utsatt ungdom*.
Fontene forskning, 7 (1), 4-17.
<https://fonteneforskning.no/forskningsartikler/kjarlighet--en-ankjennelsesrelasjon-iarbeid-med-utsatt-ungdom-6.19.265212.9e6ea3c2d0>
- Thrana, H.M. (2015). *Kjærlighet og sosialt arbeid. En studie av kjærlighetens betydning i barnevernets praksis*. [Doktoravhandling, Høgskolen i Lillehammer]. Hentet fra: <https://brage.inn.no/inn-xmloi/handle/11250/282419>

Thrana, H.M. (2016). *Kjærlighetens inntreden i barnevernet - en utfordring for den profesjonelle relasjon?* Tidsskriftet Norges barnevern, 93 (2), s.96-109.
10.18261/issn.1891-1838-2016-02-03

Thrana, H.M. (2018). *Kjærlighet – et gammelt begrep i framtidens barnevern*. I Ask, T.A. & Eide, S.B. (red.), *Barnevernets begreper i bevegelse*. (s.215-231). Gyldendal Akademisk.
https://www.researchgate.net/publication/325486258_Kjaerlighet

Wærness, K. (1992) *On the rationality of caring*. I Sassoon Showstack, A. (Red.) *Women and the state*. London: Routledge.

Vedlegg 1: Informasjon og samtykkeskjema til informantene

Vil du delta i forskningsprosjektet?

Kjærlighet i barnevern – forholdet mellom profesjonell yrkesutøver og praksis som miljøterapeut på barnevernsinstitusjon

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målet for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Bakgrunn og formål

Mitt navn er Caroline Cao. Jeg er masterstudent på OsloMet og tar mastergrad i sosialt arbeid. I den anledning vil jeg forske på kjærlighet fra et miljøterapeutisk ståsted på barnevernsinstitusjon. Målet med masterprosjektet er å få innsikt i hvordan kjærlighet tolkes i miljøterapiarbeidet på barnevernsinstitusjon. Undersøkelsen baserer seg på hvorvidt kjærlighet blir uttrykt i arbeid med ungdommen, og hva det vil si for praksiskompetansen som utøves.

Problemstillingen er: «Hvordan tolkes kjærlighet i miljøterapeutisk arbeid på barnevernsinstitusjon?».

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Oslo Metropolitan Storbyuniversitet er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

For å svare på oppgaven ønsker jeg å komme i kontakt med 4 miljøterapeuter/miljøarbeidere som har en erfaring på barnevernsinstitusjon, og som er villig til å la seg intervjuer til prosjektet. Jeg ønsker også å intervjuer 2 ledere som er kjent med å jobbe på barnevernsinstitusjon. Spørsmålene vil omhandle hvilke opplevelser den enkelte har til å utøve kjærlighet ovenfor ungdom som bor på barnevernsinstitusjon.

Hva innebærer det for deg å delta?

Intervjuet vil gjennomføres etter avtale og det vil tas hensyn til smittevernstiltak. Intervjuet tar omtrent en time. Vi kan sammen avtale hvor, når og hvordan intervjuet finner sted. Intervjuet vil bli tatt opp med lydopptak, og jeg kommer til å ta notater under intervjuet. Intervjuene blir transkribert. Det vil bli benyttet fiktive navn på informantene og navn informantene nevner i intervjuet.

Opplysningene skal brukes til å besvare problemstillingen, og spørsmålene vil omhandle dette temaet. Jeg har ikke behov for personopplysninger i form av personnummer, fullt navn og adresse. Dette er ikke relevant for prosjektet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Eneste som har tilgang er meg. Fortløpende vil all informasjon bli anonymisert.
- Ingen uvedkommende får tilgang til personopplysningene, for eksempel vil jeg skrive informant 1 ved transkribering og ikke ditt navn.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er 20.05.2022. Personopplysninger og eventuelle opptak ved prosjektslutt vil slettes.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra OsloMet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- - innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- - å få rettet personopplysninger om deg,
- - å få slettet personopplysninger om deg, og
- - å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med: Caroline Cao

Telefon: 45 11 69 03, Mail: carolinecao97@outlook.com

Veileder og ansvarlig for studiet:

Professor Nicole Hennem

Telefon: +47 938 91 096, Mail: Nicole.hennem@oslomet.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Masterstudent Caroline Cao

Samtykkeerklæring

Samtykke kan innhentes skriftlig (herunder elektronisk) eller muntlig.

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju, og at intervjuet tas opp på båndopptak.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2: Intervjuguide

Intervjuguide til masteroppgave 2022 (Semistrukturert)

Intervjuguiden vil undersøke forskningsspørsmålet: *Hvordan tolkes «kjærlighet» i miljøterapiarbeidet på barnevernsinstitusjon?*

Intervjuguiden vil inneholde tre temaer, hvor hvert av temaene vil inneholde to eller flere oppfølgingsspørsmål. Temaene vil være rettet mot miljøterapeuters hverdagslivsperspektiv og deres erfaringer. De samme spørsmålene stilles til alle deltakere, men disse kan stilles i ulik rekkefølge etter hva som blir naturlig i det enkelte intervju. Ved behov vil det være mulig for oppfølgingsspørsmål underveis.

Ved å dele opp intervjuguiden i forskjellige faser, vil man kunne se og etterprøve forskningen på en strukturert og ryddig måte. Magnusson og Marcek (2015) skriver at intervjueren skal stille åpne spørsmål i et semistrukturert intervju.

Intervjuelementene har dermed ikke kategoriske ja/nei svar (s. 47). Intervjuguiden skal dermed åpne for at informanten kan dele sine erfaringer, deres fortellinger og tanker.

Skisse av intervjuguide

Mål: Få fylldig og omfattende informasjon om respondentenes tanker og erfaringer rundt «kjærlighet» i miljøterapiarbeidet på barnevernsinstitusjon.

Fase 1: Rammesetting

1. I forkant av intervjuet informasjon

- Kort informasjon til informantene om bakgrunn: og formål: *«Hei, takk for at du stiller til intervju. Formålet for intervjuet er for å finne mer om hvordan «kjærlighet» tolkes i miljøterapiarbeidet på barnevernsinstitusjon».*
- Forklare hva intervjuet skal brukes til, presisering av taushetsplikt og viktigheten av anonymitet. Navn vil ikke bli notert eller brukt.
- Informerer om hva datainnsamlingen vil bli brukt på, samt at datamaterialet vil bli makulert etter avsluttet prosjekt.
- Informere om opptak og få samtykke til opptak. I tillegg gi informasjon om transkribering.
- Informerer om at informanten

	<p>kan trekke samtykke etter ønske uten å måtte begrunne noe nærmere.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Gi informasjon om tre temaer som blir gått gjennom: <i>hverdagsliv, barnevernsinstitusjon som arena og relasjonskompetanse.</i> ■ Spør om respondenten har noen spørsmål eller om noe er uklart. ■ Starte opptak
<p>Fase 2: Erfaringer</p>	<p>2. Overgangsspørsmål</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Starter med litt bakgrunnsinformasjon, kartlegger alder, arbeid og faglig bakgrunn: «<i>Kan du fortelle litt om hvem du er, gjerne nevne alder, arbeid og faglig bakgrunn?</i>» ■ Tar utgangspunkt i informantenes erfaringer, når temaet skal diskuteres: «<i>Hva slags erfaringer har du med ungdom i barnevernsinstitusjonen?</i>».

	<ul style="list-style-type: none"> ■ Følger opp med oppfølgingsspørsmål: «<i>Du fortalte at (...), kan du si mer om dette?</i>», «<i>Hva mente du, da du nevnte (...)?</i>», «<i>Har jeg forstått det riktig?</i>».
<p>Fase 3: Fokus</p>	<p>Nøkkelspørsmål til informantene</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Stille åpne nøkkelspørsmål for å få informasjon om tema: <p>Tema 1: Hverdagsliv</p> <ul style="list-style-type: none"> - I 2018 ble begrepet kjærlighet implementert i formålsparagrafen i barnevernloven, hvilke tanker har du om dette? - Utdyp tanker om utfordringer som kan oppstå i møte mellom miljøterapeut og ungdom. - Hvordan kan man uttrykke kjærlighet i hverdagen i et miljøterapeutisk arbeid? - Hva tenker du utgjør god omsorg? <p>Tema 2: Barnevernsinstitusjon som arena</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvordan tror du posisjonen som

	<p>miljøterapeut/miljøarbeider/leder påvirker valgene du tar? For eksempel grensesetting eller protokoller som følges?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hva tenker du skal til, for at barna skal føle på kjærlighet? <p>Tema 3: Relasjonskompetanse</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvilken forforståelse tenker du at ungdom har i møte med miljøterapeuten? – hva gjør det med deg? - Hvordan kan man utøve kjærlighet? Hvilke utfordringer oppstår? - Kan man ha en profesjonell kompetanse og utøve kjærlighet på samme tid? Hvilke tanker har du rundt dette? - Føler du at en kan utøve profesjonell kjærlighet? <p>Her vil fase 2 og 3 være dynamiske og åpne for å stille åpne spørsmål.</p>
	<p>3. Tilbakeblikk</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Oppsummere funn: «Slik

Fase 4: Oppklaring	<p><i>jeg forstår det, så kommer det fram at (...), har jeg forstått det riktig?».</i></p> <ul style="list-style-type: none">■ Tilleggsspørsmål: «<i>Er det noe du ønsker å legge til?» eller «Har du noen spørsmål eller sitter inne med tanker som du ønsker å dele?».</i>
Fase 5: Avslutning	<p>4. Oppsummere:</p> <ul style="list-style-type: none">■ Spørre informanten hvordan det var å bli intervjuet.■ Informere om at informantene kan når som helst ta kontakt dersom det er noe hun/han ønsker å legge til eller utelukke fra intervjuet.■ Takke informanten for å stille til intervju og utfyllende svar.■ Slå av opptak

Vedlegg 3: Godkjenning av NSD og Sikt

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

NSD NORSK SENTER FOR FORSKNINGSDATA

Vurdering

Referansenummer

251382

Prosjektittel

Master i sosialt arbeid

Behandlingsansvarlig institusjon

OsloMet – storbyuniversitetet / Fakultet for samfunnsvitenskap / Institutt for sosialfag

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Nicole Hennem, nicole.hennem@oslomet.no, tlf: 93891096

Type prosjekt

Studentprosjekt,

masterstudium

Kontaktinformasjon,

student

Caroline Cao, s325243@oslomet.no, tlf: 45116903

Prosjektperiode

01.10.2021 - 20.06.2022

Vurdering (1)

21.10.2021 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg 21.10.2021. Behandlingen kan starte.

UTVALGETS TAUSHETSPLIKT

Informantene i prosjektet er ansatte på en barnevernsinstitusjon, og har taushetsplikt. Det er viktig at intervjuene gjennomføres slik at det ikke registreres taushetsbelagte opplysninger. Vi anbefaler at dere minner informantene om dette i forbindelse med intervjuene.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde:

https://nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.

html Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 20.06.2022.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

Dersom du benytter en databehandler i prosjektet må behandlingen oppfylle kravene til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29.

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

[Meldeskjema](#) / [Master i sosialt arbeid](#) / Vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer

138549

Vurderingstype

Standard

Dato

06.05.2023

Prosjektittel

Master i sosialt arbeid

Behandlingsansvarlig institusjon

OsloMet – storbyuniversitetet / Fakultet for samfunnsvitenskap / Institutt for sosialfag

Prosjektansvarlig

Cecilie Neumann

Student

Caroline Cao

Prosjektperiode

01.10.2021 – 20.06.2023

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 20.06.2023.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

OM VURDERINGEN

Sikt har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket. Vi har nå vurdert at du har lovlig grunnlag til å behandle personopplysningene.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Det er institusjonen du er ansatt/student ved som avgjør hvordan du må lagre og sikre data i ditt prosjekt og hvilke databehandlere du kan bruke. Husk å bruke leverandører som din institusjon har avtale med (f.eks. ved skylagring, nettspørreskjema, videosamtale el.).

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Se våre nettsider om hvilke endringer du må melde: <https://sikt.no/melde-endringer-i-meldeskjema>

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!